

Mizoram State Library
15006

State Library, Mizoram, Aizawl

Accession Number 26112

Date of Receipt 25/1/93

Supplier .....

Price..... Rs 15/-

MIZORAM STATE LIBRARY

Acc. No. 15006 (Ref.)

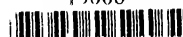
Acc. by *lib*

Classified by *lib*

Indexed by *lib*

Location *lib*

Mizoram State Library
15006

MIZO LEH VAIC

State Library, Mizoram, Aizawl

Accession

CHANCHINBU

Price

NA } JUNE 1917. { A man kum khat a
chêng 1/- chauh
ani.

rawltu (Editor):-- Makthanga, Aijal.
Luahlu (Publisher):-- The Assistant Superintendent
N. Lushai Hills, Aijal.

PRINTED AT THE LOCH PRINTING PRESS, AIJAL.

A CHHUNGA THU AWM.

Mizo France rama kal tur kal hmasha te kal dân.

Laldailova

Mizo France rama kal lekha thawn dân.

B. D. Lata

Thu pèk

Sd/ H. Playfair, Borsap

Mesopotamia ram lama undo thu

Faint

Thawma chan chin

(Chawngchhian)

MIZO FRANCE RAMA KAL TUR KAL HMASHA TE KALDAN.

France Rama kal tur kham Ho hian fe Ho hian kan in shema. Chutichuan keini chu Ho khatna kan ni a ho hnihua nen kan kal hova.

* Aizawl atangin dar 11 vel lai a kan chhuak a, (chu chu April 27/1917 a ni a) Neibawi chu dar 4 (thai lam) kan thleuga Gang khat (ni 31) zelin Hrisholua pawh a ni bawh anga, Tur fahran pawh-in min daih theih nan kan ti a, a hrang deuhvin kan riak a. Aijal atang reng ei tur chu Buhfai leh chi chauh kan hmu a, chutichuan phur pawh a lo zang hle mai.

Tin, Neibawi a chuan kan Hlotute chuan zing dar 5 a chaw ei ila, Dar 6 a kal ila a tha ane an ti a. Chuti ang chuan a lo tih theih ta lova, Tin, Dar 7 vel lai a Neibawi atangin kan chhuaka Toito chu dar 12 vela kan thleuga, ni shat em em atangin mi tam tak unar chu a thi hlawn a, Then khat chuan tuna pang-mahin hetih ani a. Phai a chuan a va lung ngath thak dawn em ve kan ti hlawn a. Tin, chu ta tang chuan zing dar 5 vela kan chhuak a Bualpui chu Dar 9 vela thlang kan awm a, dar 10 vela thlang kan awm a, kan in dewt eut mai a.

Chutah tang chuan Kolasib-in santan an vei tih kan hria a kan lunggai deuh hle mai a; tin, chuta tangin Kolasib lam pan chuan zing dar 5 lais kan chhuaka Sap te leh an puakphur te chauh lo chuan Kolasib khua chu kan pela an hmun hlui mel hnih lais hla a kan riaka mi paktat chu Kolasiba mi te vei ang deuh chuan a, awm ta mai a, kan thlaphang dawk hla, mahla Pa thian a kan chuan alo DAM leh ta viak mai a lais.

wm hle mai-!

Tin, chutah tang chuan zing dar 4 vela chhuak te an awma kan in dawt zut mai a, chhimluang chu dâr a te dâr 10 a te kan thleng; tui awma lama kan rik hlawma; tin, chuta tang chuan *Number* in dawt zêla an tuma riah bûk pawh in dawt zelin shiam ila kan pa te'n an ti. *

Tin, chutah tang chuan zing dar 3 vela chhuak te kan wma, Kanglai Bangla a kan riak ta lova, mei 6 na a an riak ta zawka, * Chhimluanga man kan thian pahat in khawihli a vei a kal thei mang lova chuvangin an hnud chhiah ta a- Chutah chuan zing dar 1½ laia an chhuaka, Jalinga kan thlen' hma chuan *Motorcard* tê ak tê a tokala a la hmu lo an tam avangin mak an ti m em mai. Phai zâwl tir atang chuan a thlain kan ala, mei khat kan awh theli an. Phaitual Lo shiam an te kan hmuu numak ti te kan tam hle. Tin, Jalinga kan thlen' chuan dar 7 vel lai ani a. Chutah chuan chawte kan chhuma, kan chawla, Kan Pu Saphluia leh ti Saphluia chu Silchar zosap in *Motor* tê tak hian a awn hmaaka, chak takin an kal ta a, an thleng thuai awme. Kei ni ho pawh chu dâr 9½ vela kan kal leh ta a, Sirguri thlen' hma in Supervisor tur Sap pahnih in *Motorcard* a an lo chuanga min lo han hmuaka. Tin, in chhuka, *Motorcard* a chuang ta lo chuan kan hnena te in an kal ve ta a, an hlim hle in kan hria a, kei ni pawh kan lawm hle pawka; tin, kalkawng chu ni a sha ung tiin kan lungngaih teh lul vei nen kan van neia shiam in khua chu dur deuh hian ni sha reng hmu lo chuan Phai zawl chu kan tuar chhuak ta a.

Tin, Silchar chu dar 3 vela kan thlong ta a. Kan

awm na tur in Sipai veng lama Buk an lo shima, an buk shiam aia tam zawk chu in ruak sha tam deuh mai tha tak mai a lo awm hlauh a, unam tak tak a kan awm ta a.

• Silchar chu dam kima thlen, pawh kan in rin mang lo vei neu, (hri vei te kan tawk bawk si a,) kan Dak-tor chhuan tlak tak Pu Thuama kan zinga a kal hlauh a tanguin Patham in ama a hmang bawk a, dam tlang takin mi chu ti zo zai chu Silchar chu kan thleng thei ta a? a fak tlak hle. Hah takin awm mahshe ama mawh chu dam dawh la-in kan bawh tup tup ieng mai a, phun-naw lovin min pe zel hlawin a.

Kan Hotu ber Pu Saphluia lah ani kalse ka chak leh zual ang kan tih chhan ber lah chu a zai a dam em em mai a hri-tlang hlek te awm shela, mi a ngaih shak em em mai. Kan mang-an engkim a kan duh duh in kan ohlawn thei bawka, kan pi pawh a duai bik hek lo-an fak awm hle rih a!

Tin, Silchar kan thlen ni chuan thai lam a chuan Rosawt kan ei-a-Buhfai chu, Dailuah, mosla (chi kim) Ghee, Thingpui, chini Ghee hi min pek an tum lova, Tel min pek an tuma mahse Ghee kan ngen lui a, kan hmu ta.

Dawr te tak te hnena ta ani, Rawsawt te chu kan lak ni. Tin, a taka chuan Thuam kan la a, Butupuan 2, Kawrchung lum 1, Kamits lum nem deuh leh thap deuh, Kekawr thap fe 1, Abor lukhuu ang kha 1, Tui-thawl 1, Bel chu ho khat tan pali in dawt tak, a lian ber chu mi 15 chaw a chhum chei ang, a in thuab thei vek ani; thleng 8 nen. Tathren Savun lian fe 1, nen, Hmaren 1 nen kan hmu theuh, Pheikhaw Mawza, Kut

CHANCHIN BU.

kawr leh Diâr chu nakin deuhva hmuh tur a la ni awm.

Dam takin kan awm tlâng anga ka la rawn ziak
leh zêl-ang. Thei leh phal a ni chuan. Lalldailova,

Ziaktu, Lunglêng Khua.

MIZO FRANCE RAMA KAL, LEKHA THAWN DAN:-

Tupawh in tuna china Sap rama kal te hnena lekha
in thawn dawn chuan heti-angin in ziak tur ani:—

To

No. .... Hming ..... Huathawh
Gang No. ....

27th Lushai Labour Corps.
C/o Assistant Adjutant General
Third Echelon, Indian Section
Rouen

France.

Chuti-chuan mi pakhat a hming Thanga nishela, a
number 950 nishela a Gang (pawl) number 12 ni shela,
hetiang a ziak tur ani.

To

No. 950 Thanga Labourer
Gang No. 12
27th Lushai Labour Corps.
C/o Assistant General
Third Echelon, Indian Section
Rouen

France.

A ziak dan hi ohhîn-ehhiah tha tbeuh rawh u.

R. D. Lota.

THU-PEK.

Mi France sap rama kal zawng zawng te kha kull

leh leiman awl tawm Sorkar in thu an ti tlu ta a. Hemi
 thupek hi dik tawm lan zawm-tur a ni a, kan zawm
 dik nge dik lo tih hi khur tawm kan en tur a ni. Tun
 lawka mi tawm khur tawm dila ka hmuh-in awl lo tur
 tepawh awl an tina beam in a lang a. Hezlett sap thu
 pel kha "Pia thazkt chu an t ang l'lan in an chhung
 te n kuli awl an mau anga, an mahn an lohaw leh hun
 a dam chhung kuli awl an hmu ang," tih a ni a. Hemi
 a bian dam chhung kuli awl chu mi hance ram a kal
 te tan khan a ni a, an chhung te chu an cheng hlan
 chauh vin an awl dawn tih a lang a ni. Chhung te hi
 chhang tak-in hril hah a ngai a ni. "Chhungte", hi hna-
 thawktu a lokal chhuah na in a mi te chauh an ni a,
 hna thawktu an tan tir lai a a lo chhuahna in a awm
 ve lo te chu an chhungte a ni ve lo.

Lei-man awl hi dam chhung atin a ri a. An lo
 tanna thla (April 1, 1917) atangin an awl tan tur ari.
 Lei-man awl hi huathawktu a tan' tich dâwna, a lo chhu-
 ahna in ngêi emaw, a lo haw leh huna a awmna in ngêi
 chah kha an awl tur ari. Mi dang huathawktu lo tan'
 tawm a leiman pe hr ngau kha, a leiman awl duh vâng
 agawt in huathawktu ina a awm mai chu awi lo tur a ni
 a. Amaherawhchu huathawktu then khat te'n chhungte
 lo enkawltu an nei lova, an nupui an fanâu te mi ina
 an lo awm taw. Huathawktu kal bo blâna an chhung
 te chutia lo awmna in chu (a lo enkawltu) leiman an
 lo awl thei anga, amaherawhchu "Lo te pawh an in
 tâwm vek," tih lai in a rawn report tur a ni a, lo te
 in tâwmpui lo chu kuli an awl thei lovang

Sd/ H Play Fair, Borsap.

MESOPOTAMIA RAM LAMA INDO THU.

Ka thian ngai teh, kumin 1,917 February thla leh March thla chhunga kan sipaite chak zia mai ehu, ni kuma Kût khua kan hlo te chu kan lo man leh zo ta a he Kût khua ni Tigris lui kam ani a, lui zau tak a ni a; tin, hemi an lu chhuah ni hian in, kan lam sipai chuan Tigris lui chu rang takin an kai thuai a, leh lam an chuan Laipui in an bei ta a; tin, lui kâwi an chuan kei mani lam sipai chuan hmêlma sipai chu, an huâl ta a, lui râi an kâi dawp leh Laipui a tang si a, a ngaina an hre ta lova silai paih in. Puan sar var an khâi ta a; tin, kan lam chuan in Puan shen au kan khâia, hmêlma chuan in an rawn pan ta nguah nguah maia, mi lian tak pawh an tam mai, an zavai in 6,000 an ni; tin, hmêlma sipai chu tang leh ngam tawh hek lô, kan lam sipai chuan in, an um ta zêla; tin, Baghdad dâi bula chuan, tlêm an lo tanga. Mashela an tan engmah a lo shâwt ta lova. Baghdad khua a pawh chuan awm ngam lovin a zân a zân in, hmêlma sipai chu an tlân bo zo ta a. March ni 5 ni zing lam an hian Bagdad chu kan lo man leh ta a. He Baghdad khua hi a ropui êm êm mai India ram ang a ni a, dawrkai te chu a ropui êm êm mai.

Tin, he Baghdad, khua an hian India rama mihring pawh an tam mai, Panjab leh Hindû te pawh an awm a ni a, heng "Panjab leh Hindû hian an shawia," hmelma sipai chu, an chau tawh êm êm mai ani, ei tur an nei ta lo. Kei ni India, mi chu in lo thleng tir a ni si a, ei tur in rawn chhek khawm tam hman em mai," an ti a' tin, hmelma then khat Baghdad khua a, awm te chu "Tuna chuan kan Baghdad khua min lak shak ta a, Rai ka kap duh ta lo" ti in an rawn in pe chawt chawt

mai ani. Tin, mania in pe te chu kan Sarkar te pawh in an lo man na a, rei lo te a an chhuah leh mai thin. Tin, Baghdad a tang chuan mel 80 lai kan sipai te chu an thleng leh ta a, tin, an chak luat tuk avangin hmelma in kalkawng chu an lo dang chat leh ta a; mahshe kal kawng dangtu hmelma sipai chu 1,700 an lô man leh ta maia. Tuu lai a kan lam kan chak zia mai chu, thel ang mai kan ni. Tin, he Baghdad an chuan in Russia sipai nen kan in hmu ta ani. Kathian, he Indo na a, i kal ve lo chu, kan Mizo fiam thu ang kha ani a, len'lai chan ngawt mai i ni e, he ti anga thil ropui hi i hmu ve a tân ka duh êm êm.

Dam takin, I thian, Pakela.

Indona hmun a mi.

XI. PATHAWMA CHAN CHIN.

A LEKHA THAWN.

Pathawma chu chutianga pu zâidan leh in tha a hmuh tak avang chuan a vân nei êm êm mai ani. 'Pu-an tha tak tak te, chaw tui tak tak te a nei a, mutua pindan nuam tak nê. Nasha lutuka hua har sha thaw' tur a nei shi lova. A hua thawh bulpui ber chu a pi in Evi hmuh a duh hun apiang leh a lèn' chhuah duh hun apianga a tawllailir khalh shak hi a ni a, a pi chu a hmangaih shâwt na maia, nasha deuh vin a lo hmangaih ta a.

A pu pawh in Thawma chu tha hle in himan tlaka hlê ni in a hre bawka. Amaherwhohu Thawma pu chu bawka er kawl lama hian a fimkhur lo hle mai a, i bawka hotu ber pawh ama ang bawka fimkhur lo a; chutichuan an kâra rêng rêng hian thil ropui thil lian emaw tih a awm lova, tih ohhish chauh

hi ani zâwka.

Tin, Pu Shelbya pawh chuan Thawma chu a ring ta êm êm bawk a, a pu tangka enkawl lam a chuan mah ni ta ang mai in a enkawl a. Evi pa chuan Thawma thiam zia a la ring êm êm duh rih lova.

Van nei hle shela, Thawma chuan hâwn' a, a mi duh tak te hmuh chu a châk ta êm em mai a, engmah tih tur a nei shi lova, a kawr iptê a a Pathian Lekhabu a chhiar hrâm hrâm thin a. Pathin Ni lu chuan naupang Evi a pindan a chuan a lokal thin a, Pathian Lekhabu te an chhiar dîn a, hla te an sha dîn a, a in chan chin te an shawi dîn thina; chutia a in chan chin te an han shawi pui mai pawh chuan Thawma chu a hnêm deuh thin a.

Nimahshela hun te hi a ral thuai thuai avangin Thawma chuan a in lam chu a ngâi ta tulh tulh mai a; ti chuan a tâwp a tâwp a chuan lekha thawn a ziaak tur a lo ni a. Pa Thawma chu an hralh hma rêng pawh in Zawrj Shelbya ziaak a zirtir tawh a; chu ti chuan lekha pawh chu a ziaak theih a ring a. Evi hnêna lâishuih tawitê a dil a; tin, a pindan a lunglekha in entawn leh turin a ziaak hmasha a, a harsha hle mai a, a then te chu a lo theihngilh ta bawk a, a then erawh chu a la hre renga; mahshe a hman' thenk te chuan dik vak lo. Ani tak e, a harsha rêng bawk a.

Chutia a la awm lai chuan Evi chu a koki a a lo dâka, "Pathawm eng nge ni i tih le?" a ti a, Pathawm-a'n, Evi ka chlung nu hlui hnena lekha thawn ka tum hram hram mai ani, ka ti tha thei shi lova" a ti a, a hman' chu a tla ta zawih zawih mai a. Evi chuan, "Pathawm, ka puih theih che ka duh e, ziaak chu tlênte ka air tawh

she thei ngihh ka hlau ve' a ti a

Chutichuan an ziaak dun ta a, an rin loh ang takin an lo ziaak tha thei dun ta a. Evi chuan, Pathawm, a maw te in a lang tan ta maa, i nupui i faatu te' chu an va lawm dawn em! An huên ata i kai bona hi a zahthiak em mai e! eng' ni a emaw hawn' tir leh tur che in ka pa zawh ka tum e," a ti a

Ihawma chuan, "Nua in, a an hmuah theih tâwpa an hmuah hma turin ka tangka ka thawn chhuk ang ka pu George (Zawij) ka tan a lokal ang, hê tangka mantam pawh hi chinchhiash na angin mi pe a, a ti a, a kawr hnuata a dap chu a hau phawrh chhuaka. Evi'n "Aw! a lokal ngei ngêi dawn tak a lawm le; chuvangin kei pawh ka lawm ngawt mai' a ti a. Iin, Ihawma'n "Lekha thawn che ka duh e, ka awmna hmun an hiat nan, Pi klawn pawh hiilh rawh u a ti a. Evi pa chu an, "I e, Ihawma a' ti a; tichuan Evi leh Thawma chu an kal chhuak ta ve ve a, Evi pa chu a kal zela, lunglekha lam chu a hnai deuh deuh va, a en a, "Eng e ni hei hi " a ti a. Evi'n "Ka ziaak pur a ni, nimahshela i lekha hi Pathawma ka ziaak tha thei zawk, ka lo hawn' huna chu chu ka ti ang," a ti a. Evi chuan "A ziaak tur chu pawimawh em em anie, a pî in tangka lei let na tura a thawn dawn avangin i hri naw ka pa? chuti ang tak chuan mi te'n an shawi an, a ti a.

Hê thu hi Evi pa'n a Lgahthuah ri rukin dik lo tawp in a hria a, hêng zinga thul pakhat awm dan tha chu mite'n an paw te hnena thlamuan nân na mi duh tak te hnena tanga an hrui bo shak atangin an shawi a. A dik chauh chush Pi Shelbyi chuan Thawma a lei kir, lei chu a zing lova. Chu mi ni lai lam a chuan hria a ziaak; tin, Pathawma chuan lawm takin dik in a lang ta a.

Chawngohhingpua.

MIZO LEH VAI

CHANCHIN BU

BUONA

JUNE 1917.

A qian kum khat
cheng 1/ chauh
am.

Enkawltu (Editor):-- Makthanga, Aijal.

Chhuahtu (Publisher):--The Assistant Superintendent
N. Lushai Hills, Aijal.

PRINTED AT THE LOCH PRINTING PRESS, AIJAL.

A CHHUNGA THU AWM

Thu pèk.

Sd. A. Playfair.

Mizo France rama kal te Lekha thawn dân tur R. D. Leta.

Raldo nâua India mite'n Tangka an pûk tîr. " " "

Mizo France rama kal tur te. Laldailova.

Reslamoni, Nula pakhat- Hrawva.

Mi zawng zawng briat tur. Makthanga.

Tawngtâi na hlâ Hrawva.

TIL PEK.

Nizo France rama kal zawung zawung te kha kun len
 leman awl turin thu an ti-tlu ta a. Memi thu pek hi
 dik takin kan zawun tur a ni a, kan zawun dik lgo dik
 lo hman takin kan en tur a ni. Iun lawka mi the
 khat te tawn dilna ka hmuh in awl lo tur te tawn a.
 awl a tum hman a lang a. Hezlett sap thu kha,
 "Hnathawktu chu an thung hlân-in an chhung ten ka
 a kan hman a pa, amaheraw chu haw ten hman dam
 chung kum awl an hman anga," tih a ni a. Memi a ni
 a kan chhung kum awl chu mi France rama a ni te
 ka khat a ni a, an chhung te chu an thung a ni a.
 In an awl a ni a lang a ni. (Chung a ni a pa g
 takin hman a ngai a ni. Chhungte hi hnathawktu te
 a lokal chhuan na in a mi te chhuan an ni a. Hnathawktu
 tu a pan thi laa a lo chhuan na ma awm ve lo to end
 an chhungte a ni ve lo.

leman awl hi dam chhung atan a ni a. An lo pan
 na tha (April 1917) atangin a awl turin a ni, le-
 man awl hi hna hawktu a pan thi dawna a lo chhuan
 in ngai eraw, a lo haw ten hman a awm a ni ngai a
 uh kha an awl tur a ni. Mi dang hnathawktu a pan
 uma a ni a pe hman tu kha, a emaheraw awl dam yang
 ngawin hnathawktu ma a awm mai chu awl o tur a
 ni a. Amaheraw chu hnathawktu then khat te a chhung
 te lo enkawl tur an nei lova an nupai an tanaa te mi
 na an lo awm tur a. Hnathawktu ka bo hman a an
 chhung te chutia lo awm na in chu (a lo enkawl tu)
 leman an awl thei anga, amaheraw chu lo te pawh an
 an hawm vek tih laa a tawn report tur a ni a, lo te
 in hawm pui lo chu kum an awl thei lovang.

Sd. A. Playfair,

Bawrsâp.

MIZO HO FRANCE RAMA KAL TE HNENA LEKHA THAWN DAN TUR.

Tipawh in tupa china rap rama kal te hnena le-
kha in thawn dan chuan a thawn in a thawn dan

To

No. .... the ..... Ho. ....

27th Fusiliers, ...
Care of Assistant Adjutant-General,

Third Echelon, Indian Section,

Rouen.

France

Chut' chuan mi pakhat a hmung Thanga lo mi na ang
shela, a number chu 950 ni ang bawh shela, Gang (pawh)
number 12 ni bawh ang shela, hetiang hian in ziaik tur
mi ang.

To

No. 950 Thanga Labourer

Gang No. 12

27th Lushai Labour Corps

Care of Assistant Adjutant-General,

Third Echelon, Indian Section,

Rouen.

France.

Hemi a dan ang kawhmuh-na mai in ka han ziaik
ni. A ziaik dan hi chhin-chhih theuh nlangin tupawh
a rem chang takin mi zawt buai lovin in thawn thei
neuh anga, a tha em em dawn ani. Amah-crawh-chu
kha te a ram hlat avangin a thlang har hlo ani, thla
nih chhungin a chhan-na in hmu hmu emaw lek ang.

R. D. Letā.

DAN KHATNA a khan lo pûk tîr shela, kum 15 chûna rûh leh turin: Sawrkâr in an rûh leh hun chuan a pûk tîr ai 1,000/- leh kum 15 chhûnga a pung 750/- a za ni chêng 1,750/- a lo hmu anga, a leh huih a tling tael a ni. Tin DAN KHATNA a kân chêng 1,000/- lo pûk tîr shela kum thum cana ta leh ta shela, a pûk tîr 1,000/- leh a pung 165/- a za ni 1,165/- a lo ni mûn tangka 1,000/- pûk tîr, kum thum cana chêng 1,000/- a pung chu a lo ni em em a ni kum nga cana chêng 1,000/- a pung chu a lo ni em em a ni. DAN KHATNA a kân chêng 1,000/- lo pûk tîr shela kum thum cana ta leh ta shela, a pûk tîr 1,000/- leh a pung 165/- a za ni 1,165/- a lo ni mûn tangka 1,000/- pûk tîr, kum thum cana chêng 1,000/- a pung chu a lo ni em em a ni kum nga cana chêng 1,000/- a pung chu a lo ni em em a ni. DAN KHATNA a kân chêng 1,000/- lo pûk tîr shela kum thum cana ta leh ta shela, a pûk tîr 1,000/- leh a pung 165/- a za ni 1,165/- a lo ni mûn tangka 1,000/- pûk tîr, kum thum cana chêng 1,000/- a pung chu a lo ni em em a ni kum nga cana chêng 1,000/- a pung chu a lo ni em em a ni.

DAN KHATNA a kân chêng 7/12/ hauh pawh a pûk tîr thei a' kum nga china lo la leh ta ila, chêng 10/ lo ni mai anga 77/8/ lo pûk tîr chuan kum nga china 100/- a lo ni mai baw anga tin, kum nga nga ka ngahak peih love, kum tîr leh kum thum china pawh la ila kan tangka 77/8/ kha 88/12/ a lo tling anga. Chutichuan kum thum china mai pawh chêng 10/11- chuan a lo hlâwk ani.

Tupawh a nei chuan pûk tîr a a tha em em ani. Dawrkai pûk tîr te lu a bo ral a blauh awm em em a, Sawrkai pûk tîr erawh chu a blauh awm love. Dakina pawh mî'n tangka an dah lova, tu ta mah a la bo'ni ngai lo. A mah erawh chu tuna mi ai hian a pung a a hlâwk lo zawk em em a-

R. D. Leta.

MIZO FRACE RAMA KAL TUR TE.

Hmana zia zel ka tum ang koan tuna hian Shihar a tanga Bombay thlenga kal kawng thu ka zia ang a mah erawh chu a nawi lutukin zia dawn ila, zia ang a ni lovang; tin, a nawi lo chuan zia tur a ni.

shi-ova, ngai tawh thiam mai tur ani ang. Tin, Silchara
 kan awm lai in KAL KAWNG THU pawh ni mah shuh
 she a thil pawh mawh tak ani avangin tlem in ka zia-
 e Kan thian duh tak KATHUAMA Luangphul khua,
 a shiamtu hnena a kal ta a chu thlan chu tih mawi
 nan thawh lawm kan shama. cheng za aia tam a lo
 tung thei Silchara ni 10 kan cham hnu hian thai-lam
 dar 4 vela hian, RELA kan chuang tan ta a, RELA la
 chuang ngai lo kan nih avangin, kan him em em, kan
 zai chel chul mala, puan thin na chang hi kan hie zet
 hlawm a, Rel mi te in biakna puan hiat chuan lo
 khawp takin kan thing hlawm a, a phe mui mui mala'
 KALKAWNG a chuan vaw iat lai kan chawla, tin, Chand-
 pur hi zing lam dar 8 lai a kan thlenga, chutah chuan
 Melawng te a kan chuanga, Melawngte a hian chhang
 te an shema; tin, thai lam dar 5 vela khawmul kan
 kai ta a, chu in chu Goalundo a ma, chu tah chuan
 chaw kan chhuma, kan eia; tin, zan dar 12 lai a hian
 Rel dang a kan chuang a, Sap lam pan chuan kan kal
 leh ta a, reilo te te chu vaw tam tak kan chawla, tin,
 Calcutta khaw hmar Howrah chu ehun lai deuh va kan
 zuk thleng a' a ropui em em, chu tah chuan Saptlang-
 vala leh, kan pite, Saphlui leh Borsap nupui kan hmua,
 lawm takin an lo awm a, ohhangte an lo shem a, thing-
 pui leh chithlum te nen, puar takin mi chuti zo zai chu
 min shama, kan him em em a, tin, kan kal leh ta a,
 Calcutta hman thai dar 4 vela kan thlenga, chutah chu-
 an Buhai te engkim peih sha in a lo awma, chaw kan
 chhuma, kan eia, dar 9 vel lai a kan kal leh a. Tin,
 Rel chawhna hman tam fe a kan chawh thina Rajgarh
 hman hian Dailongturte chhuak hman tur in reife kan

chawla; tin, Dongargarh a tlai lam dar 4 vela kan thlenga, chu ta chuan chawte kan chhuma kan eia, zan dar 9 vel a kan chhuak leh. Heng lai a hmun te hi School naupang tan phei chuan a hmuh nawm êm êm ang. Hmanlai mite chenna vek a lo ma, chuta tanga chawlhna hmun thum na Rulgoon an tih hian ziza sam na khawl ropui tak tak kan hmu a, a mei khuchhuah ua te chu a Sang êm êm mai; tin, heng phar zawl a hian in a sha êm êm mai. Tin, BHUSAVAI an ti hi tlai dar 4 vela kan thlenga, chaw kan chhum a, hò hmun hi a ropui êm êm mai Rel in khawmna hmun ropui tak ani. Rel chu a tam êm êm maia. Tin, he hmun he hman lai INDIA lai Shervajee an tih pian na hmun a ni an ti, a piamna hmun kiang lawk a chaw kan vei na hmun chu ani. Ni shat lai takin heng ram vel hi ngath tuah in hman laia ma; te mia ti hre êm êm. Tin, hetah tanga hian dar 9 lai a kan chhuak leh a Bhusaval kan thlen' hma hian Shagoon neu a in kara hian ruah a sur vek maia a lawm awm êm êm mai. Tin, Atgoon an tih vel hmun râng rông chu Mizoram ang deuh tak hian tlang. tê tê a awm thluah mai an lo te pawh Mizo lo ang deuh a tam mai. Tlangpawng deuh tawh chu lung hlir a ni shi. Tin, Atgoon a hian lei verh a awma, mel 1 ai chuan a shei zawk ang Dongargarh a tanga Atgoon thleng hian kawng sira Sepui bawk tiat lek lek a tam ngawi mai. Tin, kan kal zela, in ropui tak tak kan hmu a, Kalyan Bombay kiang lawk a kan chawla, kan kal leha, Bombay ehu zing dar 10 vela kan thlenga Lawng a kan chuang nghai a kan chuan na Lawng ehu "Akbar" an vuah ani. Dam tlang fe in kan chuang a, a lawm awm hle. Dam tak

kan awm reng chuan ka la zia leh zel ang.

Laldalova France rama kal 20/5/17

DESDAMONI, NULA PAKHAT.

Eng thu pawh kan chhiar in' mi tam zawk te chu-
an a ngainawma chauh kan chias ebhan thin. Chiang
taka kan ngaituah chuan a mi zirtirna tha tak ziaktu
le'n an zia chuan kha kan hria ang. Chuti ang baw
in hla te pawh a phantur rira bma' ebhual hram kan
tum chuan a so ngainawm leh zual ang. He ka thawn-
thu zia tur pawh kha mi engma dawn lawk toa thil
ti in chhiar leh a nat zia leh ka ng dang taw khat
a zirtir hle.

Hmanlai in Italy rama Venice khua a nula pakhat
a bming chu Desdamoni a awm a, a hmel that zia leh
a pian thiam zia a taksa a rilu lam in in chawm zo
tak ania. Tin Otheloa thagval pakhat mi nun tha tak
leh hual bming thang a awm. Sipai hotu ber a ni a.
a hnuala sipai hotu baw thagval dang Kasioa a awm
bawka Kasioa chu mi rilu tha tak. thian rin awm tak
ania; an hotupa Otheloa tan chuan Desdamoni chu an
rim dun thina; ti chuan an in nei ta a, an in duh em
em thina, Desdamoni chu nupui fel leh rin awm fak
thak tak a lo ni a.

Tin ni khat chu Otheloa hnuala sipai hotu bman
pakhat a lo ruak ta a. Otheloa chuan a thian Kasioa
ka chuan tir ta a. Chuti lai chuan mi pakhat a bming
na ngao a awm Kasioa nen in ruak chauh an ni a. a
bman a ka chuan ta chu a itsik ta em em a, ti thak
an ngaituah am chong a ngaituah ta maia; ama chu
an ngaituah tak a ni shi a. A thil ti tur chu Kasioa
chuan a chauh tur pawh ni lovin an hotu nupui. Des-

[illegible]

pa-pawpau chu shawi chawat a deq le a. a lang' chuan
lunggij lakin as ang shia, chummon hoting hian thu
a nawn pui chi ta aw— Ka thian Kasio, betn' amonara
leai i o awm ta hi a pawl en mai maso lung' pa di
shuk. Kan botopa nupi mi me tan tak, mi ngina tal
amoi si a, a pass' hena dil sark ar ene i di la n
sta ang' a ti a. Aji gaden a a dawa' awm take' a
me a ti ta a. A ji hapa la chuan an chung a tat
chi hant an chongaih lie a. Thian ang pawh pilwa
muny ang a an eu zawk ani shia. Sawrak thu a nawn
pui lo thei lo lek an ni shi a, ti chuan am' betn' an

suatan a dii pui vaka, a hmun ngai a an dah leh ta a. Mahse hei hi lagoon thil suai tum hlawhtlinna rem chang tak a lo ni rhia a lawmpui ta em em maia.

Tin, ni khat chu lagoon chuan an hotunu Desdmoni rumal a pasal in an in nei' ni a a pek a ruk shaka. Kasioa hawn kawnga a lo daha. Ani chuan tuta tih hre hek lo, chuti ang thil chu eng pawh ni shela a la ta a.

Tin, ni khat chu Kasioa chu an hotu ina chuan a va leng a, an hotu nu chauh chu a lo awm a. chutia an awm dun lai chuan Othe'o an hotu pa leh lagoon chu an lo luta, lagoon chu ngaittha awm lo tak hian a chek hluk ro va heti ang hi tha ka ti hau lo mai a ti sup a; an hotu pa ngai chu a tha ta lova Engge ni ti in a zawtn, ani chuan shawi tha duh shi lavin a nupui rinhlal shak awm tak hian a awma, mashe an hotu chuan a nupui chu rinhlal na reng a nei lova Kasioa la chu nau ang a a lo en, tlem te pawh a thikna nei hlek lo ani shi a, mashe lagoon rilru a ngaituah chuan a awm a nuam thei ta lo tawp mai a, a thun a rim ta em a, lagoon chu a rek chawih a "Engge ni i hriat" chuang takin shawi rawh, ani lo leh ka that ang che," a ti a. Ani chuan "engma dang ka hre chuang lo, I nupui leh Kasioa hi in duhua an nei ka ring aui. I nupui ru-mal nia ka hriat hi Kasioa kuta ka hmuu, tun lawka khati khan an awm bawh shi a. Kasioa tana i nupui tangkai sia te ka ngaituah hian i ohunga ka lai a na an a ka ka tuar zo ta lo ani," a ti ta a. CHUVELEL lagoon rilru chu mei kan' ang mai in a lo na ta a. a chuan chuan "Kasioa ka nao, leh ka nupui hetia rinawm ka ka hriat hi chuti ang em ni ang lo, mashe pangpar ka ka hriat tak tak rim chhe tak, hnim te pawh mawi

[illegible]

Chatchat' khum sama a phat ta a a mang' chu
a mu ta a. temo a to ching shek hmama, a phat chu
tum chu takon a to lata, a va hmua a. tha a. chu a
shia, "Vaw! khat chauh vin ka hau fawp anga. ta fawp
tawp ni rawh she" a ti a, a hmua te hian a hau fawp.

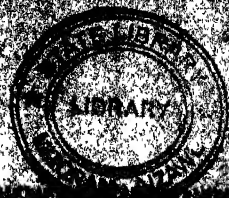
"Ain" a tap rawh rawh mai, rawh leh hi a tul thin.
 a, ani pawh chu a lo har ta a, a lo har velehi chuan a
 pasal chuan "Ihi tur in in peih mai rawh, i thlarau
 rawh chu ka that thei love, chumi a tan chuan rawh-
 lai rawh" a ti a. Ani chuan thiamthu kam nym kuat
 chauh shaw a dila, mahshe a ngathia dun tawh shi o
 va, puan in a lu a ruama, thi shen chuak to tur in a
 chum in, a chum lum ta a.

Chuti lai vei chuan lagoa chuan kasioa chu an mi pakhat a thama, a thil thil leh tum zawng zawng e kha a a ziah chu a mi tir hneva chuan a j - a shi chuan a kawr iphea a ak a, kasioa chu va mi shi ta pui lovin ama chu an lo that ta zawk a, lehna chu an han la chhuaka, chu veleh an chan chin chu a chuang ta vek mai a. Kasioa chu an hotu pa in lawa a lo tian a, ani chuan a uupui chu a lo that hman chauh ta shi a. A uupui rin awm zia leh a lei zia leh a that zia chu a lo lang ta uar mara; mahsheia engtin nge ni ta lang le? Phengphehlepa khua a tiai a thil thil chu a ti zo ta shi. A nat zia chu mihring han tuar zawh ruai ni ani ta ani ta lova, laitungdawt a la a, a nupui kiang a a mi sao sao va a in chhuu hlum ve ta mai ani.

Tin, Iagoo chauhun chu in la hriat zawm duh tak
in, ong dang shawi tur chu a awm lo na a, Sawrkarin
a sawin hlum ta ngawta, awhhlum ti reng reng pawh
ni lovin.

Thi lung pawh i tih dawn hun in
 Van, hah rawi thum dawn ohhuak la ;
 Thi dawn jova then rum to bian
 Thi dawn lam tak a shiam.

Myanmar Times
Volume 1

MIZO LEH VA CHANCHIN BU

NO 4 NA } APRIL 1917. { A man kam buak a
 cheng 1/ chach
 ani.

Editor (Kakawitun) - Makthanga, Aijal.
 Publisher (Chhuahin) - The Assistant Superintendent
 N. Lushai Hills, Aijal.

Printed At THE LONE PRINTING PRESS, Aijal.

A CHHUSGA THU AWM.

Price of Ram-ma Tar ..... P. 50
 Price of Ram-ma Tar ..... P. 50
 Price of Ram-ma Tar ..... P. 50

thu kan hriat te hian kan riru in mi tin in kan Sawkar
kar te bawk chu dem kan tum lek lek a, mahshela tun
a hian ka hriat tawk in ka han hriat fiah ang ohe u.

Kan Sawkar tuna engmah-in tam na leh retheina
a la nei lo, mihringin a tam hek lo, sum in a tam hek
lo, hriam-brei-in a tam bawk hek lo. lilmelma lam
hian indona hi in rem a rawt zawk fo a ni; mahshela
he lam in thu hnu dawu shei tak a nih avangin a duh
lo a ni. A tawp thlen' fel nghal an duli avangin. Chu-
tieluan kumin hian kum dang ai mah in bei nasha
leh zual ila, an tih avangin anmahni zing a mipa fa
hlawhtling thei tawh phawt hi chu sipai atan an chan'
tir a, chuvang chuan hna thawh na lekha shiamna in,
pian tahna in, leh thil hman theih narân shiamna
hman a mite an lo ohhuak teuh mai a, tun hma lama
Hnam chawm dai kil kâr a mi keimahni anga mahni
tha hui ei pawlte kha, sipai atan an lo chan' tir tak
avangin Vai ram leh Tlang ram (India) atangin hna
thawktu 50,000 la ila, chu chuan kan ko a ti zang
emaw, an ti chauh a ni. Ietiang an han tih hi an
chauh vang a ni lova, Kumpin hian fate ram tin a
hian a hun avangin tun tuma lei do a nei hi lo hriat
hlawm shela, tlawm ngai leh in pe te zing a amah a
khua leh tui hriam keng tawp lova chan tur a la pe
te zing a hlawn leh thawh zawh hnu a lukhian a
neih tir hlut zia hriat tir duh chauhvin a hian
Hnamchawm fa reng reng chuan, nitiin pawh-in
a tharh tawk ila, phun nawi leh yui lovin a
lorang. He thu a hian tupawh-in kan hriat
hian tak a thawh a tha a ni, kan hriat

hau tib mai tur a ni. Chatchuan kani Miso chauh
ni lova. Baling ram a mite. Pawi ram a mite. Meitei
te leh Khasi te kani ang bawh hian an thawk ohluak
thauh dawn a ni. Pawi lam phai chu mi ohhia in an
love mi tha hri an thawk dawn a ti.

A NAWM TUR ZIA:-

Mi chu zo zai hmun khat a kal za chu han ngaih
tuh ila a hre-awm lo tur chu a lang reng mai. Pathian
thu ring tam tak an awm ang a. Pathian thu ring lo
tam tak an awm bawh ang a. zai thiam leh zai tha leh
hlahmah thiam pawh tam tak an awm bawh ang a,
mani lai ohin leh u nau in chhar chhuak na hmun a ni
bawh ang a. chu ti chuan dam lo hri-tiang knap tui tawk
khat lo awm ta ila, lainat tu leh mi ngaihsak tu, chu
te zai zing a chuan

Kan lai ohin te ngei pawh mi tam tak kan chhar
ang a. chu lo a pawh lai ohin ropui ber sawrkar a ni
te. damdawi mi thiam ropui an awm ang. Hlawh chu
a hlawh zia January leh February chuan ohin bu a kan
atak tawh kha. kha mi ang kha 20/ mi tin in a hlawh
ang a thia ruk dan a kut chaw 20/ an pe zel bawh
ang a. silten leh eitur lek phet chu buh leh sha hniaug
hian in an pe ang. Nitine an thawh ber tur chu bungrua
an thia ang. hnei te te a; chu lo chu a ohang ohang in
hahawng chhe thiam a awm thei bawh. Tin, eng emaw
a hlawh lo nai khat ila mi rem tu tur te. Kaimahni
a hlawh an chhahang hia a te an awm dawn shi vai
a hlawh an chhahang thiam a ngai hak lo, mahni lakha
a hlawh an chhahang thiam a hlawh chu hante tau chuan a

Kau ram sia ram vawt leh ngam

eh hrishela hian kan zuk kal dawn aui a, ohu ohapa
 langvâl naih lai tak leh in tih chêngthawng lai hlir leh
 Doktor sap lungtlu riah hlir kan ni dawn shi a. Aijal
 leh Langlei sipai dam thei zia leh an thih khât zia hi
 ngaituah ula han dam theih lo na zia rêng rêng hian
 kei chu ka hre lo. Ram dang puia kal ta kan nih dawn
 avang erawh chu hritlân huar pin te chu atawka zawng
 awm lo theih aui lo vanga, masha nua nun bîo khawp in
 sâr ngawt a o chuan ratna awmin ka ring lo. Sâp ho
 heta hrishêl mang lo te hi. intidam tur in damdawi ei
 mang shi lovin an zuk kal ngawt maia, thla li thla nga
 lai te, an zuk awm phawt chuan an lo thau ohhuak
 mawng zêl mai a ni.

AWM DAN TUR—

Kan awm dan tur chu sipai awm dan ang deuh
 hian pawl leh pawl in siam in (company) kan awm ang.
 Mi 2,000 lai pawikhat a in ohhun sen rual ni dawn hek
 lo. Ka rin ang in Pawl-liau li 480 theuhva in, tin,
 240 chu pawl te 100 zel in hmun 30 a chhep leh in
 karing. a awm zia pawl hming vua dan tur chu (A-J)
 A a tang J thlang in Company a awm in ka ring a, A
 company: B, company: C, company he ti ang zel hian.
 Tin mi tin in lekha kan nei hrang theuh ang Sipai in
 lekha (Sheet-Roll) an nei ang hian ohu chu kanganin
 kan vawng ber ang a, ho tu emaw Sap in emaw. Kisa
 a emaw an vawng a, kum a ni that leh ohhiat zia, an
 chuan tir pa tur a ni, kan hlawh lak obin te leh thil
 siak ohhuah tur awm apiang kha an ziaak na turin a
 ber. He lekha a hian kan ro-khawm tu leh a dawng
 leh pa hming leh awmna khaw hming leh Lei khang
 an chuan tir vek ang.

Tuna chuan thla engzât ngo he

awl leh tangka tha hnem tak an rawn hawn ang a, chumi hun a, chuan a tir a mi sawi lungngaih na leh an brehna kha a bo tawh ang a an nupui fanau hneme an thung chhông a an chanohin te zawng shawi kha. an bang thei lovang a, tlangval nupui nei lo a nih pheh chuan. zu hmun sa hmun a mi ai-in voh leh duh shak leh nulete zing a challan' a hlawh ang a. mi fate a kal hma a. a cho phak lo pawh kha damohhông kuli awl leh sum tam tak a rawu hawn avâng khân. a cho ngam tawh anga, Abâwr rûn hawng e mah kha an in hlu shi a chu ni chuan aleh za ngawt in in ngai hlu mahshela vântlângin an thiam ang.

KHAW THEN KHAT IN AN CHAK ZIA:- A ngai thiam lo tan chuan he thu a hian. kal chak te chu. a mak hie tih thei a ni chu chu kan dân hriat lo leh kan ram-va-chal lo vang mai mai a ni Lehkha zir hmasha leh vai a lut hma sha kan in duh ang chauh kha mathei lovin a ni ngei dawn. chu ti chuan kan vai in a hreh a te kha, i zih ang u. Maubuang Lal Khawvelthanga'n Lehkha min han thawn a:- "Ka neu, kan khua te tlangval chuan, he kan German do na a kal tur thu a hian an chak em em mai a, Sawrkar in mi 6 chauh theh chhuak in min rawn tir mahshela, a chak an tam a vang in mi 11 kan hma a, a chak naran a te pheh chu ti an hma kaima chawp hian a khua in kan phawng hial awm a. He ti ang hian mi then khat te chuan an chawp a. Chu chu mi ting leh fel khua an ni thlawn. ang hma a mi an suk thi in an leh tawp awm shi lova a va in ka va chawp mawi duh zawng em vai."

Makthanga

ZAWNG MAK THU.

Ka jian te u. ka lekha ni lo chhiar ve loh u. Kan
 khaw lam a sawng awm sia chu a mak hie mai; Thlai
 a si te hi chu a pin chhan ve reng a ni a. Maw cheng
 meih kam cau kom 1,912 na kha a ni a, chu mi kam
 chhan thangilane ipse a put bo sak a ipse chhunge chu-
 nan chema nen meitah nen tuibarun ien a awm a vai
 chuan akeng te vek maia. Tin, chu mi lai vek chuan
 Zawnglet khua a Hranghilela dathel a pi bo bawka chu
 chu Mawchong vai Paipui zawn bawka a ni a. Tin, Lai-
 kai kha na kan bel spu bo lo bawka. Tin, chm, chuan
 Zawnglet khua a Donnawka a uo te var a maia. Tin,
 thlaw lai a hau la a sawng chu an lo tlan sup sup a.
 Donnawka chu thiam a an dana namthlak a te an lawn
 a a lo si pa Hrangchuma a chhan a chhan shih she
 la an seh ngai in an ring a ni. Tin, chu lo chu paanfen
 te a pawthier a, thlawlai a te hian an vak nua nua
 mai a. Buh in te hi thing pum a ram phut stat lo chuan
 chuan an thiat sei mai a, a tih sia reng reng a awm
 thei lo a ni. A tlak a a tla dui shi lo a ting shi hau
 kap daw la Sawrkar in sen te a phal si lo kah na tur
 ran a awm shi lo Sawrkar chuan sen den te phal shien
 a hian ngawt pawt a saih kan chak om om mai, Kan
 chuan phah na ber chu sawng a ni ber lo mai.

Zikawin Sallulak khua

LA THAWIA CHANCHIN, Bang VI (awmsh) (Pawt)

LA THAWIA chuan a ni kai pawt ka ring a ni
 a ni a ni. Nimaahala Lalpa a chuan chuan
 a ni a ni. Lalpa lo awm pawt a phal a. Lalpa
 a ni a ni. Lalpa a ni a ni. Lalpa a ni a ni.

Tin, Thawma chuan, "Kan malshawmna chu i ngai tuah zel teh ang u le," a ti a.

Pi Kloi chuan, "Malshawmna maw? Chumi a chuan malshawmna chu ka hmu lovang, chu chu a dik lo ani. ama lei ba, atana in thil lak theih tur ang chu hotu-in a phai lo tur a ni a. A in pui chwawp thei lo a ni thei e; kei erawh ehuan-in a diklo tih ka hria, Engmah in chu chu a ti lo lam thei lovang. Nang pawh mi rinawm chuti ang chu in ni a shin, i nupuite leh i fate ai pawh hian kan hotu i ring zawk," a ti a. Tin, Thawma chuan, "Kloi tuna nang hiau mihmangaih ni langin, chutiang ehuan i fawng tur ani lo, mahshe hun h uhnung rei lo, té a chuan kan la awm ho reng uni thei e." Thawma chuan a ti a. Tin, Pu Klawi chuan "A ni, hmun then khata te hian thil tha lo a awm ani, chu chu ka mi ohhuak thei thuai aug; amaherawh chu kan ram rorêl apha lo chu thu a chuan ka hre ngei mai ani" a ti a.

Thawma leh Klawi chuan tukthuan chu an ei thei ta hek lova; an rilru te lung g i-in a khah sawh avang-in. Mahshe, nupangtê te, engage la ni ta tih pawh la hre va hlei lo te ehuan, an rilru lawmna tek a an la a. Pi Kloi'n chu Thawma tukthuan hnubnung an a chhum shak lai ang fo oluan, an mi tha dangre pawh an an, an chhum tawh ngai shi lova.

Tukthuan chu an ei kham hlawl chauhva. Pi Shelby a lo thlang a. Chutiannan, Kloi chuan, a hmu hek ta mai a, a thin ur a, hman a Thawma hralh a phai thei a stag khân, a dam em em bawk a.

Mahshe, Pi Shelby chu Kloi thin ur a hmu lova, a chhah va lova. "Thawma, i hman ka lo thlang ta e, ti chuan a

YI TUPA JAWRJ LEH PA THAWMA INBIAK NA.
Thawma leh Thawma chu mei khat lat an ba a: tin thir-
dun na an thien in kebun tunkhat shisen the tor in
a lot a. Lawlailir a chuan Thawma chu lung ngai sak
luh awn in, hnung tam a sakawr ke pen ri a lo hria a.
Jawrj Shelley a nih a briat hma in tawllailir a chuan
a lo sung lut a "Bawi lei leh hrah hi thil sahthlak
a ni, puitlug hi fang chuan he ti ang in an ti lo
hrah hria ang," a ti a.

Lin. Thawma chuan, "Ka pu Jawrja, he ri beng
shing mei mat hian min ti nuam, nangma hmu lo chuan
kaho ka buar to thei lo vang, hei hian min ti nuam e,
in shawi thei lo vang," a ti a. Thawma chuan a ke chu
a hian Jawrj shawn a, chu ti chuan Jawrj chuan a kawl
hna lo chu a hmu a, a sh reng, au va "A va zahthlak
em va lei," a ti a. Thawma chuan, "Ka pu Jawrj chu ti
ang in i pang ring tur a ni lo ye," a ti a.

Jawrj chuan, "Aw lo nang mah a vang in ka ti lo
pang shing hian ka n ngathuan mai pawh hian a sah-
thlak a van mi Thawm Lincoln hian mi hrih tawh
a hrih hrih hrih lo vang a mi hrih lo te chu ka
hrih hrih a," a ti a. Thawma chuan, "Ka pu Jawrj
a dik lo va," a ti a.

Lin. "Ka ti lo thei lo lawp mai, hei hi a shual
a mai pa teh khell ka tangka se pawh ka rawn ken-
a ti a. Thawma a "Ka lo thei lo lawp mai
a ti a. Nang hian, Jawrj chuan "I lo
a ti a. Pi Klawh hian ka tih tar si
a ti a. Pi Klawh chuan mi reh hrih ka
a ti a. Nang hian, Jawrj chuan "I lo

tawh ang; amaherawh chu lang lo turin i kawr kilh shu rawh; chuti chuan he mi shual hian a lak bo shak ang che, ka hril a che, chu mi shual chu an khum ohiam mai ka chake; shutichuan ka thilung a nuam deuh ang a ti a. Thawma'u, "Awrh love, ka mawi pui chuang lo vang" a ti a.

Jawrj chuan "Aw lo nangmah avangin ka i lo vange, tuna i kawrin kilh hnan thut la him takin vawng rawh. Tiu, i hmu aplingin eng ni a emaw ka lo la kal ang, ka hruai hawng ang che tih hre reng ang che. Pi Kleii nen pawh chu thu chu kan shawi dun ta e; Amah chu hlau o turin ka hril bawka; kei in chu chu ka ti ang ka pa pawh a ti hma lo zawng ka dil chiam ang" a ti. Thawma chuan chutiengin i pa thu shawi tat shuh khui a ti a. Jawrj chuan thil engim hi apha lo lam chu an tih ka tum ove a ti a. Thawma'n ahnena ka pu Jawrj naupang tha ini tur ani, nu te thu ngaitual kawng a naupang a teang in awm shuh ang che. Ka pu Jawrj Pathian in thil tha tam tak te hi a let huih in min pe thin a; kan nu te erawh chuan a let vaw. Khat chauh min pe thin a. P'meichhe dang chu ti ang tak che kum za lai in dam pawh in in hmu hlek lovang. Cha vang in a ma chu kumkhua in thlamuaw Ja, i poitla hun thleug pawh in, a ti a.

"Aw lo. ka awm ang ka pa Thawm", Jawrj chuan Tin, Thawma chuan, i zawng ka chhuak a te hian hian finkhar ang che; naupang dang te pawh in a chhuak in ahang in lawm tlak lo awm tak te pawh in a chhuak i tih lo ka ring, mi fel tak tak te a chhu ti a. Thawma mawi lo leh zaitak te chu an ti ngai in a chhuak ngai pawh lora, nang pawh ka pu Jawrj, i ni te zaitak

am ni' a ti a. A ni chuan, 'NI ve e a ka pa Thawm
ma-g in mi hau hrih tha fo bawk', a ti a.

Thawm'n, "I ai chuan ka u pa zawk ang tih i hria e, nu jawng ang a nem tak hian", a ti a. Thawm vek chuan "Ka pu Jawrj e gkim i zir a,— zir na te, chhiar te, zik te; ohu'ang in i lo puitlin' hun a pawh mi ropui, mi thiam leh mi tha i lo ni ang a; tin, mi zawng sawng in an la chhuang hle ang che u, hu ti chuan i pa ang in hotu tha ni la, i nu ang in Kris tian tha ni bawh ang che", a ti a.

Jawri chuan "Dik tak iu ka nia g'a 'hawm lung
ngai shuh, ka la hrui hawng ta veng che, tuk in Pi
Klawli ka heilh ang bawh in i in tur ka sha' ang a thut
na pindan te ka pui tlin hun a chuan ka shiam ange
aw! i la van nei ble ang a", a ti a.

Haleya chu dawrkai kawngká a chuan a lo kal a. Jawrj chuan "Ka Pa Thawma in chhawr sia hi ka nu teh ka pa ka hrilh ang," a ti a. Ani chuan, "I shawi thoi ang ohn," a ti a. Jawrj chuan, "A hmei a pa shawi chuang lova ran vuh ang renga phuar a, lei nân in in dam chhûng sawngin in kaawral mai mai hi in la ang tih ka hre reng a ni," a ti a. Haleya chuan, "Moi taka rei mi ten bawi an lei hi, kei pawh summa ang chauh pawk ohn ka ni a, lei ni-in hralh hi a tih in sawk chuang lo," a ti a.

Layng chuan, "Pa Thawm, dam takin swm ang che,
 thian hien he ti ang hien an ti lo tawp ang,
 ang na e pawt blanka sak hie a ni," a ti a. Thawm
 pa thian, "Pa pu lawm, dam takin, Pethian Chabber
 ang na e pawt blanka sak che rath she," a ti a.

...Jaw: and a hal ho to a Thawma chn.

an a sakawr thawm ri te a reh hma loh chuan a thir
 reng a, nakiña chuan an thawm ri ohu a reh ta deñ
 deñhva, Jawrj chuan a in thiergin ta hian a hria a,
 Nimahshela Thawma chuan a tangka mantam chu a
 ngai hlu êm êm a, a rilru chenin a vawng tak meuh
 meuhva.

Tin, Haleya chu a lokal a, kawl ohu tawleil'r a
 chuan a pah lût a, a kalh leh ta a Ni lêng lêng mai
 hian an kal thu a. Tin, tlai taka hian khawpui pa-
 khat "Washington" an tih hi an thierg a; Haleya chu
 riabuk nuam taka hian a va mak a; Thawm retheia
 erawh chu a kheimit a te kawlbun in lung in a an tan'
 tir a. He lungin a an khung chhan hi eng a ti sual
 vâng mih a ni lova, mihâng ta a mih vâng leh bawi a
 nia vâng chauh a ni shi.

VII PA THAWMA'N NAUPANG EVI A TAWH THU-

HaeYa chu Washington khua a chuan ni tam tak
 a châm reng a, nitin Dawipui a kal a, bawi tam zawk
 a awn lei a, an kut leh an kê a te kawl a bun tir a,
 rei tak Thawma huên a tân tư zêl thín a.

A duh zât zât bawi te a lei a, kal an peih veleh
 sobawng ruai angin a khalha, ohim lama kal tư Lawng
 a an chuângi. Lawng mawi tak an a, ohuât thuah huih
 a nei a; chungnung zawk leh huihnhung zawk. A chung
 nung zawk a chuan hmeichhe hmêl tha tak tak te leh
 mi tha tak tak te hi niênga hian mawi tak tak an
 lênga.

A huihnhung zawk a chuan khua a tòm hian
 bawi rethel te hơ nên, mi dang te nên hian an in
 nghêng nư nư mại a. Lawng hmeichhia thên khat
 te leh mi tha thên khat te chuan bawi hơ te chu an

khawngshai an lu'gash, pui em em mai a mi shai
 se cawh chuan, an hai khawngshai ve loh thung shi
 chu. "Baw! an ni a lăwm" an ti mai a, a khun taka an
 ngathash pui shi 'ova.

Chur khual zante zing a chuan, hmeichhe naupang
hmêl tha deuh mai, kum ruk mî'lek hi a awm a, a sam
te chu rangkachak ang mai hfan a pâr in a pâr ohher
mai a, a mitte chu a paw phât mai a. A tân vêl a,
a lâp a, Khuavâng notê ang mai-in a nui hek hek a,
hmua tin a hlim takin a awm a. Chu lawng a chuau
naupang dangte an awm bawk na a, a ni l'eg êm a mawi
chu an awm hauk lo mai. Fên-ark vâh hi a fông a,
Pa Thawma phei chuan Angel ni-in a rung hial a.

Chumi a chuan a lo lêng fo thin a, bawi kawl bun
te awma lam a erawhuan lunggâ: takin a kal thin
a, châng bawi retheite chu a khawngaih thei êm êm a,
sawitê hian a kalbo leh thin a. Tum khutna a emaw,
tum hnhna a emaw chuan, a kawr iptê a chithlumte
thei pil sekte leh sêrthlumte khat theuh hian a loka: a,
châng sawng sawng chu an a huêna chuan a shem so
vak a

Phu-thien dân nư̄h pui a shiam a tum hram
hram a. Thawma kawr iptè chu thil chitlin reng mai
hien a hui a. ohung thil rah te chu a. lotu pa hui fa
te dân aia hlin pui thien em em chu a ni a.

Hing sawng sawng te hi a mai mai in a la a: s
 a: hiu hawshaw naungang phu rak mahahela, thian dan
 a: hiu hawshaw naungang phu rak mahahela, thian dan

1. 陳永祥, 譚國, “Chām-tā, s-nge ni i hmaing?” a ti
 2. 陳永祥, “Hiong-tāi tak ka not-nā a, ka pa-lui mi
 3. 陳永祥, “Gau” tūn mi ke thūn,” a ti a. Hāu-

"pang chu" "Nang pawh i hming engge ni?", a ti a, a ni chuan "Ka hming chu 'hawma a ni e kei pawh nangmah ang bawh in ka in hlui lam a kan lau te ho chuan Pa Thawma ti-in min ho tñin a 'ni', a ti a.

"Chu u a nih chuan kei pawh in Pa 'hawma ka vnah'ang che, nang in mi hmuh i duh bawh a, kei pawh in hmuh che ka duh bawh a vâng in; chu ti chuan Pa Thawm, khaw i uge i kaidawn", a ti a; "Ka hre lo ve, Evil" a ti a, "I hre lo maw!" a ti a. Thawma chuan, "Hre lo ve e! mi da g tak tak hre a te pawh min la hlah anga, chu tah mi o lei tu tur chu ka hre love", a ti a. i mei chhe naupang chuan rang tak in "Ka pa'n a lei thei ang che, a lei che chuan i vau nei hle mai, vawin a ngei hian ka pa ka zâwt ang", a ti a, 'hawman "Ka lawm e, clientel!" a ti a.

Chuchuan reilô a chira chûng mi te chu thing an lawm dâw a, an chawl a, an kal vêl huai huai lai chuan Evi chuan a pa aw a hre ta a, a be tur in a tlan ta thuai a. Chu lawng shira chuan Thawma chu a kala; tin, a tâu bo duh o tawp tih an hriat in ka vi bun tir lovin an ên tir phal ta a. Chutiang êm a mi tha leh mi ilru nêmi chu a lo mi a, mi pakhat a a eya ang bawh chuan Thawma'n pawh engmah a ti duh lo tih a hmu a.

Lawng mi te thing faum chu Thawma'n a tanpui hlawni, pa hian pui a nih avângin a tanpuina an ngai êm êm mai shi a. Evi leh a pa chu lawng kai chaktak mai shira hian an ding a; chutiachuan lawng chhuat a tang chuan a tla thla ta mai a. Amaherawh-chu a hnu-zawh taka chuan Thawma a lo awma, a tla chu a hmu a, a zuang thla ve a, tui chung a chuan a zuk man a; tin, a hleuh pui a, lawng shira mi thenkhat lo man tum a phar phar te lama chuan a hleuh kai pui ta a; chutiachuan bawi rêthei chu an ngaisak lova, Evi tanpui tur erawh chuan mi tin an va tlan a; mahshe Evi chuan Thawma chu a theinghith bik lova.

A tak a chuan lawng chhuat hnuat hnung zâwt a chuan a tui e, beishet takin Evi pa'n Haleya a bik

Thil vaw' khat i tih suai' tawh chu,

kum rei m a iu oz lo ;

Thibim, lungagat, mangin lai in.

Rihu pakhat nei hram rawh.

De thawnthu bi kan ngartuah chian' chuan thil kawng nga hian de na de na a kaw' hmu.

1. Kasioa na lutak na hi a hme ma tan thil rem chang a i za ru lutak in na ven a bar a, chet suai leh hia a awl
2. I b a c e r z a a n a a b a g a n m e m a a n i n t h i a n m a m o t e m a a a m z a w k t i h a a g
3. A thui stat tam a t h e a m m i t s h i , h o a n g l e h b e n g t a o t i P a t i i n a a w i o v a a t a w p a a l a n g l o t t i o v a , a n z a m a n a n m u t h u t i h a l a n g b a w k
4. Desdomin eh kasioa chunga hian, thil dik chu a tawp. a m p u a n g e h t i h a l a n g b a w k .
5. O n e o t t i t i h i a r a n g l u t u k a , t h i l r a n g l u t u k a t i n b i k a w n g t a m z a w k a i n c h i r l e h n a a a w m t i h a l a n g .

Hrawva

Shillong

MI ZAWNG ZAWNG HRIAT TUR.

Bawrsap Colonel Playfair sap ho kan Mizo te France rama huathawk tuca kai te ho kna France khua chu June thia ni 20 ni kiran dam taku an thileng ta a, chu-vangia he thu hi mi ten, in lo hriat turin he chau chhu bu a hian kan han chuah ani. He thu hi Bawrsap the in ka ziak ani.

Makthanga Kdior

LA WINGLAINA ELA

a	e	i	u	æ	d	n	t	d	m	-	r	-		
i	e	æ	a	s	f	s	s	s	s	-	s	-		
e	i	>d	d	d	er	m	d	f	m	d	-	t	-	
e	m	-f	s	f	m	r	d	m	r	d	s	-	s	-

a	e	i	u	æ	d	n	t	d	m	-	-	r	d	-	-	-
e	a	i	s	d	s	f	s	s	s	-	f	-	m	-	-	-
e	d	d	t	y	m	f	m	d	-	t	-	d	-	-	-	-
a	t	t	s	f	m	r	d	s	-	-	s	d	-	-	-	-

mi khawngaiin.
 ngai-thia la
 hui a awm,
 ang ang.

4. I chhandamna ni ti la winta
An phakna lo ni she
Nim in i hming hamsaibin
Fak raw she. [in

Say Lal Isa kan chhandamtu,
 Man tog leh kan hruai tu:
 Kan chak lo leh thei lo na a,
 Hruai ang che! {na,

5. Aw thilarua thianghlina i thu
An rilru ti chak la:
I khawngalhna in huch ti la
An hneima ..

The magagahina leh thilaphen
 magana ni magah che ni.
 Thilapngah chihni aih lo la,
 This mean rawh.

6. Aw kan Pathian leh a fua
 Leh a thilasa thianghila
 Malahtawmna ruah aha
 turin, Kan ngoi aha

7. Thùng lãn thiên hươu tu Lãp,
Mì nung, mìthai rai tu.
Đem lại mi hươu mìn swin pò.

● 2004 年 10 月 1 日

1.

MIZO LEH VAI

CHANCHIN BU

BU 8 NA

AUGUST 1917.

A man kum khata
chêng 1/- chauh
ani.

Enkawitu (Editor):- Makthanga.

Aijal.

Chhuaktu (Publisher):- The Assistant Superintendent
N. Lushai Hills, Aijal.

PRINTED AT THE LOCH PRINTING PRESS, AIJAL.

A CHHUNGA THU AWM.

Baldo nana India mite'n Tangka an pûk tir.
Hriattina.

R. D. Leta
Makthanga.

Enga nge Loha kan zir.

Dah rawla.

Mesopotamia ram chanchin.

Lafon.

Changval German run leh Puma zai.

Thianpahn.

Chang rama Buh tah hun.

Pang.

Charkar sum bat ruh thu.

Ch.

Chuhlu New.

Thianpahn.

RALDO NANA INDIA MITEN TANGKA AN PUKTIR.

Tuna indoua a hman turin Sawrkarin tangka an puk duha. Chumi an puk dan tur chu hemi hnuai a ka ziak Heng hi a ni. Dan hmun thum a awm:— DAN KHAT NA: mi a hian Sawrkarin an tangka puk chu kum 1,929 leh 1,947 in kara a tangka neitu in a duh hun aprang in an râl leh ang.

Tupawh in tangka 95/- pûk tir shela Sawrkarin cheng 95/- chu 100/- a an chhâng anga; kum tin a pung za zêla chhâng 5/- an pe anga. Chu chu tangka leitu in lâk chhuah leh a duh chuan a pûk tir a chin kum 12 hma chuan a la chhuak leh thei lovanga, amah-erawh-chu kum 30 aia rei chu a dah thei hek lovanga; kum 12 leh kum 30 in kâra chuan a duh hun aprangin a la thei ang. A lâk chhuah leh huna chuan a tangka 95/- aia khan cheng 100/- an pe anga; tin, a pung chu kum tin cheng 5/- a hmu bawk ang. Chutichuan 95/- i pek chuan kum 12 china la chhuak leh dawn la i puk tir a 100 leh a pung kum 12 chhunga mi 60/- a za in cheng 160 i hmu ang. Amah-erawh chu a pung chu kum tin lâk i duh chuan February thla tarik 15 a leh August thla 15 a i la thei lovang.

Tin, wawî khata cheng 95/- i pek thei loh chuan, a hma-sha berin cheng 15/- i pe anga chu mi china thla tin cheng 20/- zel i pe anga, 95 a tlin' hma loh chu.

DAN HNEE NA:- He mi hi kum 1,920 emaw, 1,922 emaw a rûh leh tur a ni, chu chu pûk tir a chin kum 3 a emaw kum 3 a emaw an râl leh ang. He mi a hian cheng sâ zel a a pung cheng 5/8/- an pe ang. Chu chhuah tana cheng 100/- pûk tir hia, kum 3 chhunga a leh a tin kan pûk tir cheng 100/- leh kum thum cheng a an cheng 16/8/- a za a cheng 116/8/- bmau a ni.

Tin wawî khata cheng 100/- pe thei lo thla, amah-sha kum 20/- kan pe anga, chuma sawha thla tin cheng 20/- leh a tin ang, 100/- a la tin hma lo chu.

DAN KHAT NA:- Lâk-tha kum nga chhung atan a pûk tir a ni, amah-sha zik ang hi ani.

Kum 5 a tlin' a hmuh tur zât	Chêng 10/-	Chêng 20/-	Chêng 50/-	Chêng 100/-
Paktir tur zât.	7 - 12 - 0	15 - 8 - 0	38 - 12 - 0	77 - 8 - 0
Kum 1 tlin' bma a lak chhuah leh a hmuh tur zât	7 12 0	15 8 0	38 12 0	77 8 0
Kum 1 china "	8 1 0	16 2 0	40 5 0	80 10 0
Thla 15 china "	8 2 0	16 5 0	40 12 6	81 9 0
Thla 18 china	8 4 0	16 8 0	41 4 0	82 8 0
Thla 21 china	8 5 0	16 11 0	41 11 6	83 7 0
Kum 2 china	8 7 0	16 14 0	42 3 0	84 6 0
Thla 27 china	8 8 9	17 1 6	42 11 9	85 7 6
Thla 30 china	8 10 6	17 5 0	43 4 6	86 9 0
Thla 33 china	8 12 3	17 8 6	43 14 3	87 10 0
Kum 3 china	8 14 0	17 12 0	44 6 0	88 12 0
Thla 39 china	9 0 0	18 0 0	45 0 0	90 0 0
Thla 42 china	9 2 0	18 4 0	45 10 0	91 4 0
Thla 45 china	9 4 0	18 8 0	46 4 0	92 8 0
Kum 4 china	9 6 0	18 12 0	46 14 0	93 12 0
Thla 54 china	9 11 0	19 6 0	48 7 0	96 14 0
Thla 57 china	9 13 6	19 11 0	49 3 6	98 7 0
5 china	10 0 0	20 0 0	50 0 0	100 0 0

Chutichuan he mi chung a lak dan hi en la. Tuna cheng 7/12/- dakina zuk pe la, lekha kum nga china cheng 10/- hmuha tur an lo pe ang che. Amah-erawh chu i tangka 7/12/- kha kum khat tin' hma a i lak chuhah leh chuan i dah ngai 7/12/-, chauh an pe kir leh ang che. Kum khat china i lak erawh chuan cheng 8/1/- an lo pe ang chia, kum hnih china i lak chuan cheng 8/7/- an lo pe ang chia, thla 39 china i lak chuan cheng 9/- an lo pe ang chia, chuti ang zelin, kum 5 china i lak chuan cheng 10/- an pe ang che. Chuti ang bawku dakina cheng 77/8/- i dah chuan, kum khat tin hma a i lak leh mai chuan i dah zat chauh cheng 77/8/- an lo pe ang chia, thla 30 china i lak chuan cheng 86/9/- an lo pe ang chia, kum thum china i lak chuan cheng 88/12/- an lo pe ang chia, thla 54 china i lak chuan cheng 96/14/- an lo pe ang che; chuti ang zel in kum nga china i lak chuan 100/- an lo pe ang che.

He mi dan hi mi hausha lo deuh te tan chuan a hlawk hle bawk ani. Cheng 7/12/- chauh pawh a dah thei, kum nga china cheng 10/- hmu na tun. Cheng 38/12/- dah ila kum nga china cheng 50/- kan hma mai anga. Cheng 77/12/- dah ila kum nga china cheng 100/- kan lo hmu anga, chutichuan cheng 22/4/- in kan lo hlawk dawn ani. Tangka nei tan chuan Dân khatna a hlawk em em a, Dân hnihna pawh hi a hlawk hle bawka. Tangka ngah mang lo te tan Dân thumna hi a tel em em an. Tuna Aihawla vai hote'n cheng 26,000/- an lo pak tir ta hlawn.

Erawh tangka pak tir tar nei chuan he mi da thum zing a dan ber ang a pang bian pak tir rawh u. A hlawk a hlawn ila. Tuna mi pakhatin cheng 950/-

DAN KHATNA a khân lo pûktîr shela, kum 15 china ruh leh turin. Sawrkârîr an ruh leh hun ehuan e pûk tir ai 1,000/- leh kum 15 ohlunga pung 750/- a za in chêng 1,750/- a lo hmu anga, a leh huih a tling theh ani. Tin, DAN HNIHNA a khân chêng 1,000/- lo pûk tir shela kum thum china la leh ta shela, a pûk tir 1;000/- leh a pung 165/- a za in 1,165/- a lo hmu anga; tangka 1,000/- pûk tira, kum thum china chêng 165 lo pung obú a hlâwk êm êm a ni. Kum nga china la leh ni shela a pûk tir 1,000 leh a pung 275/- a za in 1,275/- a lo hmu anga; chutichuan tangka 1,000/- a kum nga china 275/- lo pung chu a hlâwk êm êm ani.

DAN THUMNA a khan chêng 7/12/ hauh pawh a pûk tir thei ai kum nga china lo la leh ta ila, chêng 10/- lo ni mai anga, 77/8/ lo pûk tir chuan kum nga china 100/- a lo ni mai bawh anga. Tin, kum nga nga ka nghak peih love, kan ti leh kum thum china pawh la ila kan tangka 77/8/- kha 88/12/- a lo tling anga. Chutichuan kum thum china mai pawh chêng 10/11- chuan a lo hlâwk ani.

Tupawh a nei chuan pûk tir a a tha êm êm ani. Dawrkai pûk tir te hi a bo ral a hlauh awm êm êm a, Sawrkâr pûk tir erawh chu a hlauh awm love. Dakina pawh mi'n tangka an dah fova, tu ta mah a la bojal ngai lo. A mah erawh chu tuna mi ai hian a pung a a hlâwk lo zawk êm êm.

R. D. Leta.

HRIAT-TIR-NA.

He thu hi tupawh in lo hre theuh ang che u. Kan mizo tlangvâl ho Sap ram France a hnathawk tura kal te kha lekha in thawn dawn chuan pawisa shawin man tiket (milem-lu) bel zel tur ani, in bel lo chuan in pûk

thawn a te chuan a lehnih an lo chawi ang. A lehnih chu pawisa 20 (seki leh pawisa pali) ani a. He dan hi dan thar ani lova tun hmalama pawh khan India ram pela lekha thawn xeng chu a kal man chu a lahuin in a tam fo xeng ani a, chu ohhapa tuna kan mizo ho kal na phei hi chu Sawrkar hrang daih ani a chuvang chuan pawisa sawm chawi tur a lo ni ta mai ani.

Bel loh chuan kal thei loh chu ani chuang lova khu lama an zuk thawn a te'n a lehnih an lo chawi tang ani. Mi lemlu bel lo pawh in thawn mai theih ani a, khap chu ani chuang love. Lekha pakhat bmu avanga Siki leh pawisa pali zel an lo chawi ai chuan he ta tangin pawisa sawm man milem lu chu bel nghal ilangin a fel ani. Tin, an ni ho viu khu lama tanga lekha an rawn thawn in erawh chu a thlawn in an rawn thawn thei ai ang, an ni ho chu ral rama thang an nih avangin an tan phal bik ani e.

Makthanga, Editor.

ENG A NGE LEKHA KAN ZIR ?

Mizo ia te hi kum 19 lai Sawrkar hnuaia kan lo awm ta a, Sawrkar lo kal tir lai in kan a em em in kan hriat a em em em ani. Mizo pa fing pawl ber ten kan ram tal a hian ram dang a la awm tib an hria, chu ti lo a mi paran chuan Mizo ram chaub hi emaw khawvel pum an ti ani awm e. Tin, patling chaub lo chuan tangka hian ma pawh kan hre ngai lo ani. Tin, Pathian thu hui to ap, Sawrkar lo len rual deuh bawk in an lo kal a, chung ho chuan mizo tawng in lekha te an sbiam a, thei thei ngai takin mi an zir tir thin. Eng a chuan ap hian Pathian thu chaub chawi lova lekha a, thei thei tir kho.

Eng a chuan mi in lekha lo thiam sela ama tan

a la tangkai dawn in sawrkar a hna thawhna a lo hnu thei anga, tin, a lo hausa in mi ropui a lo ni thei dawn an..

Aui leh, chu ropui na leh sawrkar hna thawh a lo hau-shak na chu om ni kan zir chhan? Kawng khat a chuan ohu chu kan rilru ani theuh awm e, mahshe ka shawi tum chu kawng dang pahni a awm, heng te hi an ni:— (1) Hriatna lo zau na, (2) Hnam lo thawven thei na 1 Hriatna lo zau na:— Kum 10 lai a lo ni ta, Mizo tiangval then khat phaituala lekha zir in an kal a kan ngai ropui em em mai, tin, an ni pawh in miro-pui deuh tak ni a lo haw leh an in beishei awm e. Mashe kan rin ang leh kan ngaih ropui ang in au lo haw huu in an awm lo, tin, an ni pawh an beishei ang in an awm lo ani awm e. Mashe an hriat na an kal hma nena kan teh khin chuan nasha takin a zau zawk in a tam zawk tawh ani.

Tun a kan ngaih ang-in lo ropui-kher lo mah she an hriatna ta zau tswi zia kan ohui sheng lovang, Sap tawng te, khawvel chanchin te, ohhiarkawp te, umailai a pi leh pu pawhin an hriat ngai lo, anmahni ngei pawh in a-rin a-ra pawh an hriat ngai loh te kha an lo hre ta a, chutichuan mi ropui an lo nih kher loh avangin an inchbir rin hlek tur a ni lo. Chutichuan tuna skul nang-pang la ni mek te pawhin eng a mah a tangkai love, a Kal hmasha te pawhin eng an nih pui love, tiin tha ti nat mai tur a ni lo.

Tin, mi then khat in heti hian an ti thin:—“Phai tual a lekha an zir a, heta engma an ni pui thei shi lo, henga rasi pawh an lan thei hlei nem, anmahni ho ni a ni rasi a la tang tur zawk ni,” an tih ka hre thin. Chu

a phaitual lekha zir te rashi a an tan' hun chuan a zir
lo te khan eng hna chu an chawh kaw bik chuan ka ring
lo a ni. Hna lo thawk tawh sha te chu vawi leh khat
a lan mai thu lah a awm lova. mahshe an lo la thi in
emaw, au hun emaw lo tawp shela Sawrkârin mi thiam
lo chu an duh lo tulh tulh dawn tih a hiat lawk reng
a ni. Tin, kan hriatna a lo zau a thiam kan ngah chu-
an a tira hlawh tling êm êm mah shuh ila, rashi pawh
chu ni ta ang rêng mah ila, kan lo hlawn tling tulh
tulh zawk ang.

Tuna engkim a lo that thei na hmasha ber chu lekha
zir a ni lo, kau u te ho Sawrkâr hna lo tnawh thei na
tak te pawh hi an lekha lo thiam hmashak leh an hri-
atna lo zau hmashak vang vek a ni tih hie tawh zawk
ang u.

II. TUNA HNAM LO THAWVEN' THEINA I NGAIHTUH ANG.

Hman lai a lekha a-rim a-ra pawh kan hriat hma
chuan mizo ho zinga indo na hlir in a khat ani. Tuna
erawh chuan Sawrkâr zara lekha te tlem in kan lo hre
thei ta theuh vin in do te leh in thah mai mai te a lo
reh ta u, a thaw ven thlak ta êm êm mai ani.

Tin, thawven leh zuaina, kan kawlpui ber sawrkâr
kui leh sawrkâr thu hnuai a awm luat tuk na hi tuk
thlak kan duh chuan mi in mah ni fa te theuh tha tak
in airtir shela, lekha lo thiam shang in sawrkâr dau te
lo hre tai she la, sawrkâr pawh a lawm zawk anga,
kui a hnekin hna ropui tha tha an pe zawk ang.
Maw zawng zawng lekha theuh vek ni ila engma buai
na a hnekin hna, mi in ama duh hun huna, sap a be-
chak anga, mi dawp rawih harshat a ngai loyang. Mizo
thawven a in sap a bak dawn in Aijala mi a ruat

a, harsa takin, zak tak changin a bei hram thin. Chu chu an mi rawih te tan pawh thil nin awm tak a lo ni in, an hua dang te pawh an thul pha thina buaina za khua a lo ni zawk ani.

Chu ti a ai chuan in ta te skula kal tir ula, lekha tha takin zirtir ula an io thiam luna nangnin, chhawr hman kher lo mah ula, ani chu nangni in buai ang khan a buai tawh lovang. Chu ti ang theuh in mi zawng zawng in lo ti ila a va nuam dawn em! chu ti chuan tana china nasha leh zual in lekha zir hi i boi ang u, hmerchhia leh mipa thlei chuang lovin-

Dahrawka Shillong.

MESOPATAMIA RAM CHAN-CHIN.

Tun lai a kan Sawrkar te'n Turkey Sawrkar chu Mesopotamia rama an do ber ani a, tuna hian a ram chan chin ka hriat zawng chu ke han sawi ang—

Mesopotamia ram hi Persia leh Arabia ram inkara Euphrate, eh Tigris luidung thuan ani a. Skul naupang "Map" ram em a in en chuan in hmu fiah thei ang. Khawian deuh te:—Basra, Amara, Kut, Bagdad heng te hi an ni. A then khua te hmar lama te an awm—Tin, heng khua te hi khawhlui tak angin an lang. Tin, heng zawng zinga hian Bagdad khua a hian ber ani, khawpui hlui tak ani, Tigris luikam tuak a shiam ani. Tin, Basra leh Amara khua te hi tun lain kan Sawrkar te hian an siam tha leh a khaw nuam em em a lo ni leh ta. Heng lo hi khaw te te Salomypark, atangin hmarlam luidung thuanin an awma a mihring te chu Arabi leh Juda mi te an ni ber. He rama hian Khajur thei, thlum tak a tam em em a, an thu pui ber ani. An huan te ti huh turin Tigris lui tui hi sakawr

4. "I man zo riau ang u'an ti" an ti maw, khua vól vól
ngur min ruai e sap pui val in, German ral sial hawl a
brang turin.
5. A ni a thla tam ka chhiar sêng lo, Tui tin finna luipui
hming thung ral tianga, Val an chêm lal danga hrang hlir
chu.
6. Ka lăm zawl Buang khua a ngai lawm ni, Di zawng then
tam thlang kawr vai a mi hrang chu, tan ohhawn an
zawng ta e val rual in.
7. Kan Sawrkai liaupui a du tu chu, Mau-rawkel a zawng
khuanga chan ka nuam e, ka beng hlum hiau awm e, Ger-
man chu.
8. German ral tâwn tu chu keimahni, Chhim a nghing e
hmar tiang kawlrawn a deng e, fam turin an ngen e vól
zawng zawng.
9. Hnam tin nau ang tah na thleng ta e, Sap pui dar feng
an farana German dai a, Awi, ka di lung run ka phal
love.
A ziaktu Thian Pakhau.

MIZO RAMA BUHTUH HUN.

Kan Mizoram hi, hman lai angin a ram te a that
tawh lo avangin Buhtuh hun hi hriat a ngai hle hriat
ani. Mithen khatin hman-laia upa, a thingpar te chuan
chhih mai a Buh-tuh hun hria te thu awiin thui in
tuka an tuh thina, chuvangin an buh a to thin lova, ni
tam tak buhto lovangin an mang in an tam thin. Chu-
vangin tuna hian kan ram yah te a thlawba tawh

hlawm hia, buh-tuh hun hi hriat a ngai em em ani.

Kag lai pawhin May thla tarik ni 8, atung a
hemi chhung hian a han bik em em ani. Hemi kag
tarik chhunga buhtuh chuan, upa in ruah thin pui
ni ang kha a khal tang chuan ani. Buhahi pawh a

bia a ni tih thei ani. Vaimin pawh tih la a tha ang. Thian a, ti teh mah, thlawhbaw rama cheng i ni ve' chuan.

Tlawng-ral thlang lam ram tha nei ten erawh chu an ngai na kher lo ani thei. Tunga Thakthingveng-

SAWRKAR SUMBAT RUL THU.

Kathian, Sawrkar tangka i la ba em? Mitam takin an sumbat hi an rul tlak hma a Sawrkar in "Kan sum, ral kan hmu kim tawh e," tiin. Sumba zawng zawng an la ngai dam ang tih an ring hlawma, naugchu ring veuh. Eng vangin nge an ngai dam i rin ni? An sum ral hen tawh turin mawn 1 mana cheng 8/ an ti a, apung nena an ohhutehhua ani tawh a sin. Chumi an sum lu an hmu, mi ngai dam ang tiin i sum bat kha ru hrah suh eng pawh nisela Mawn 1 mana cheng 8/ an tiam ang i rul tlak-hma chu rul tura an tiam ang kum pawh pel tawh mah sela, i la chawi fo dawn a sin. Mi pakhat dawt zeldin thu baw! mai awiin in khèk khaw! khawh la, i pek tlak hma chu i nei apiang pe fo la, i tau a tha sawk ang. Chuti lova i in khèk tam luat tuk chuan, waw khata tam tak pek tur i nei kher lovanga, waw hna emaw, i thawk anga, i nupui. Chaw te eitur waw lovin an lo mang-ang leh zual ang a pawh dawn an e.

Tunga Kasi.

CHAN CHIN NAWI.

(1) Batu dai kianga dil chu fura khawlai sui hawk a kang hma, a khat thin, thala a kang leh thin. Tin, a hma lai chuan mihring pil in a thuk. Tin, ruatoi a hma lai leh June thia lai a hma Chango a tam a hma lai thin, an hram te chu a rik hma a ri mar.

mur mai a, zuk kal ila vau kam fnim buk hnuia to leh thingler lam lam a te an awn fer fum mai a; nau-pangin an mana, an khai bawr t̃euh t̃euh mai a, a sha pawh a tui hle mai. A tam vanglai tak chuan man kim vek thei ila dawrawn 10 lai a khat ang.

(2) Kum-in, tarik 7/4/17 he mi ni khan kau khua a rua nasha takin a shura; thli te a tleha, rial pawh tam tak a tla a; kan melveng ho zawlbuk t̃ekin a denga, a chung a awn te chu an tlu phung mai a, midang chu an har leh t̃huia, naupang pakhat a hming Laibaka chu ni khaw hre lovin ni 3 lai chua a lo dam leh chauh ani.

(3) Kan khua a chuan kum tin June thla vel lai leh May thla vela te hian santen mathei lovin a leng thin. Kum 1910 a chin khan kum tin mathei lovin a leng to thin; naupang leh naushen phei chuan an thi pui zel mai, Putling pawh sawm (10) emaw lai in an thi pui ta. Tin, tarik 2/9/1910 a khan Doctor sap F. E. Hurst kha kan khaw Santenvei en turin a lo kala, tin, tarik 15/6/11 he mi ni hian Lianchhunga (Compounder) a lo kal bawka; He mi a chin chu kam tin a len' hun pang ngai bawka in a leng fan a ni.

(4) Kan khua chu Kum 13 lai kan awm ta a, kan awm rei em em vang emaw ni, kum tin khawshik a nat te pawh a lang fo a ni.

(5) Kumin (1917 April thla khan Darlawn melveng ho vin Sakei tlak a, an tla hliam tira, a hliam na hle a, an huala, Khuma a sheha, a mawngtam a te leh a mal-pui te a sheha, ni 10 lai a dama, a thi ta a.

Tin, Khuma a sheh ni chu 14/4/17 a ni a tuk ni 15/4/17 a hian Lunga Khua non, kan bei a, kan a hium thei lova; a tuk 16/4/17 a hian kan kap hium

hi min lo ngaituah pui sela, mani bial theuh te ta chuan a lawm awm êm êm mai ang. Bial rasi chang pawh ni lovin, Pisa hnathawk kan mizo Babu te nen, kan mizo dawrkai te nen, mahni hmél hriat khua te lekha lo thleng chu, min ngaihtuah-sak sela, a lawm awm êm êm ang. An lekha te kan hmu zin deuh hi chuan, kan lawm êm êm mai thin ani a, an lekha kan hmuh khât hi chuan an thi ta a ni a nge kan ti a, kan lung-gai mai thin ani; chuti avangin min bialtu te rasi hian maani bial theuh te lekha hi, khawngaihtakin min ngaituah pui sela, a lawm awm êm êm ang.

Tin, Khawchhiartu te theuh pawhin, mahni khua te vai dawr tur emaw vai lama kal apiang, kan khua te lekha a thleng emaw han zawt vel rawh khai, tiin chah zel bawk sela, a tha in ka ring. Tin, vai a kal te pawh in tai matakin zawt vel bawk sela, a tha êm êm ang. A chluar ~~apiang~~ —Dam takin awm ang che u.

In thian,

Thangluaia Hlimen Kawebhiar.

MIZO LEH VAI CHANCHIN BU

NO. 3 NA

SEPTEMBER 1917.

A man kum khata
chêng 1/- chaub
ani.

Editor (Editor):- Makthanga. Aijal.
Publisher:- The Assistant Superintendent
N. Lushai Hills, Aijal.

PRINTED AT THE LOCK PRINTING PRESS, AIJAL.

A CHHUNGA THU AWM.

Mau teh-khin thu.	Hming nei loya.
Belgium ram a Hmei thai pakhat.	Hraw'va.
Chawlat phih thu.	Tunga.
Thu newi.	Kaichhanga.
La pa-khat leh a'lian.	Hraw'va.

dph ani tih ka lo hria a. Tiu, chuti ang Neitu chu ka neih avangin ka in chhuanna a pawh chuan, in chhuang awm rong hlan ka lo in ngai ta a," a ti a.

Tiu, tana mau chuan a Neitupa chan chin min. hrii lai hian ngai ula, en vel teh u, Neitupa chu saw ta saw a dinga. Chu mau chu hmuangaih taka duh em em in a en a. hneipui hriam tak chu a kuta a keng renga.

Neitupa chuan, "Hman chak atan ka duh che ani, ka hnena i in pephal ang em?" a ti a.

Tiu, mau chuan, "Neitupa ka pum hian i ta ka ni a lawm enza tana hnana nge i tan ka tlak?" ti in a chhanga. Neitu pa chuan, "Ka Nunna Tui awm loh na hmun ro then khata te, ka Nunna Tui luan' tuh tin nan che ka duh ani," a ti a.

"Nimahshela Neitupa, engtin nge hei hi ka ti thei ang? I Nunna Tui a chuan ka tan ibatna tun ka cheng a lawm. I tiharhna ruahpui te chu in in, van lam hawi in zarte ka nei a: nang ah avangin ka lo thanga, ka lo mawi a, ka lo lawma, ka phatna zawng zawng avang te hian nang Neitu Tha i ni e, ka ti in ka tlang au pui che a. Chuvangin engtin nge tui chu ni dang hnena ka pek thei ang? Keima khawp tawh chauh in i hnena ta ka ta ka ina, eng nge ni ni dang te hnena chuan ka pek tak ang? a ti a.

Tiu, Neitupa chuan, mak tak leh nem cak, "I duh phawt chuan ka hman thei ang che. Ka kit ang che a, i hnab zawng zawng ka hlawi ang a, sa ruakin ka dah ang che a, mau dang te neu a lawmtak a in awm na hmun a ta hi ka la bo ang che a, hnim hriug bawm mai mai zing a chuan ka dah ang che a, Tiu, cheinte hriam ka la ruai ta to ang a, i thilunga thil hnawh zawng zawng chu ka ziat fai vek ang a— ka Nunna Tui nang mah a a luan' tlang theih hma chuan," a ti a.

"Ka thi ange," i tih chu, "Ani, ka mau i thi ange, bima shela ka Nunna Tui chu nangmah a kang lovin a luang tlang ang. I mawina te pawh chu a bo ngei ang. Tun china ti

an i mawina chung a mak ti tumah an awm tawh lovang, nimasela nangma a tang a Nunna Tui pek luang tlang khan, an mani a luang thleng anga, kun a, thingthi in an in ang. Nang mah chu an hria che in, an ngaihtuah lovang che a: nimahshe-
la i Neitupa nangma tlanga a Nunna Tui luan tlang tir tu chu an hre lovin, an fak lovang em ni / Aw ka mau chu mi a tana hman chu i duh em /" a ti a.

Tin, kei chuan engin tak ohhang ang maw tiin ka lo thaw tak hle hle e. "Ka Neitupa, ka nei zawng zawng hi i hnena ta vek nei ka ni. Hman chak a min duh tak meuh i nih chuan, lawm taka, in phalin ka nunna chu i hnena ka pe ang che. Ka thih chaahva, i Nuna Tui chu mi dang te hnena hau tlang tir thei tur i min chuan, thui ka peih e. I ta ka ni a Neitupa min la la, i duh ang in min hmang rawh," a ti a.

Neitupa hmel chu ngilnei leh zahawm tak maia lang hian hreipui hriam tak hi arawn kenga, mau chu a va kit ta mai a. Mau chu phunnawi lovin, zaidam tak hian "Neitupa min duh ang apiang in" a la ti ta fova. Neitupa chuan hreipui chu a la keng ta fova, a kung pumin na a tih thleng in a kung ropuina ta leh a zar ropui na te chu a va a hloh vek thlengin:

Tin, Neitupa chuan Saruakin a shiam a, a hlawi mam vek taka nimasela Neitupa chuan duh tak leh hmel lawm tak mai hian a kokia a pu a, mual liam hla tak a chuan a kulpui ta daih mai a.

Tin, mau chuan a Neitupa chu a hmangaih ngawt avangin aw chaw chungin "Neitupa khawi lai a awm a nge min duh," a la han ti thei ta fova.

Tin, hmun reh tak leh hmun khaw har tak chu a va thlen puia, chuta chuan a keuh ta a. Tin, chem hriam tawn ver vur en mai pawha, tihbai hi a han la a, chu mau kaw chhunga chuan a zuk vit a, Tui nung chu a luan theih nan a kaw chhung ziah ngawt chuan chu Tui nung chu engma dal lovin,

ram tui hal a chuan a luang thleng thei ani a.

Tin, mau chuan phunnawi a hnekin, a aw te a lâwi tawh chung pawhin, "Ka Neitupa i duh ang takin min hmang ang che," a la ti ta fova.

Chutichuan Neitupa chuan hmangaih tak chung pawhin, chem lu zum chuan a chàng te a kher in a ziat fai veka, a mau chu fel'takin a in tlang pawh ta veka, chuta china chuan a Neitupa lung chu a âwi ta a.

Tin, Neitupa chuan dim takin a chawi a, Tui Nung fim tle tak lo chik chhuahna nen khan a chuk tuah a: tin, chu mau chhunga c uan in chu nunua tui chu tluang takin a luang lut in, a luang chhuak ta a—chatuan a kang tawh lo turin: tin, neitupa chu lungni a lawm in a lo nui ta a.

Tin, Neitupa chu mau dang zawng turin a kal chhuak leh ta a: then khat te chuan a nat an blaub avangin an in pe phal lova then khat erawh chuan lawm taka in pe in, "Neitupa kan rĕg a che, i duh angin min hmang rawh" an ti a. Tin, pakhat khat in a la khawma, tuarna hmuna chuan a dah khawma, Tui Nung chu aumahni a a luan tlang fir ta a, chu tuikhur chuan an hlimna te chu a chim dam zo ta ta a, tin, chu Lui chu a lo zâu deuh deuh va, ram ro thleng chuan a chim ta'a: a hmei a pa, a pui a pang tuihâl te an lokala, an in ta a, a chan chin chu mi dang hnena an bril zel a. "Nunna Tui chu a lo luang thleng ta e, tam kum te a hnawt bo va, lokal ula, in rawh u," an ti a: an lo kal a, an lo barh ta a. Neitupa chuan chu chu a hmuh in a thiin lung chu lawwm na in a khat ta.

Tin, Neitupa chu chu mau hnen a chuan a va kir a, "Ka-mau i khawbar vang leh i tuar vang in i ril-ru a lo hnua tawh em? Leh khawvel hnena Tui Nung pèk hi man tam, lu tuk i ti em?" a ti a. Tin, mau chaun, "Neitupa hnai love a! Nunna hi shang shawm pawh nei ila, nangmah tih lawm na a, tanpui tur che in, lawm takin i hnena ka pe phal a." a ti a.

Hmaa deuh kum 20 lai vela. Khan Belgium rama hmeithai pakhat a awin a, fapa pahah leh fanu pakhat a nei a, a fapa upa zawk chu Boba an a, a naupang zawk chu Billia a ni a, a fanu hming chu Kilti a ni a. Vaw khat chu chu hmeithai chu a dam love, a thi dawn ta a; a thi dawn chuan a fa te chu a kolkawma, a pasal dam lai a an thla lak te tak te a lo awn tir theuh a, "Hei lu in thi lama lo chu awrh ang che u" tin. Chutichuan Pathian huena an fawngtai theuh a an au chu a thi ta a. An nu thi veleh chuan an ni naupang chu u leh nau dang leh laichun pawh nei ta lo chu, ram tin a an hruai bo ta a,— an upa bei Boba chu German ram lama an hruai ta a, Billia chu England (Sap ram) lama an hruai ta a, an fannu Kilti chu an mani rama Nuns bo in an enkawi ta a. (Nuns lu hmeithai Pathian hminga pasal nei lo tura in tiam Biakin ngahak tu te an ni). Chutichuan an unau thung chuan ram dang theuha in hmu lovin an hruai hrang te theuh a, an in theu tur te chu an lung a chho khawpa an tap zawih zawih mai a.

Tin, kum 20 lai china chuaz tun lai indona hi a lo
awaita a. Tin, Boba chu German sipai zinga hotu a
lo ni a. German hovin Belgium an ohut ehhiat lai
khan Billia chu Sap rama chanchin ziaktu a ni a, Bri-
tish in Belgium an pai tur thu a lo hriat veleh khan
Indona a kai a lo chak ta em em a. Chuti lai vel chu-
an German an chiatu te England a au lo kai a chumi
an a. Boba bu te an ni a, Billia chuan a u tih hre
ta a lo ni a, an lo man phiar a, an hotu pa Boba erang
an an chuan tin a ohhuak leh ta kram a.

Tin, Billia chuan indona a kal tur thu a hmu a, a kal ta a. Belgium rama British ho in-kulhna chu a va thleng a, an sipai hotu in sakawr tha deuh leh silai puak shawm leh puak hnih a lo pe a. 'Chutichuan in kah na lam pan chuan a kal leh ta a.' Indona hmun chu a va thleng a, chuta tang chuan entlangin hla taka German ho' (Wireless) thirhru lova in biak hlat na a an lo in be lai a han hmu a, indo lai chu a tlanshan leh ta a, chu lama chuan a va kal a, a vengtu te German 5 lai chu thing ban tia lek phean a kah thluk vek mai a, an in biak hatna chu a va shawi chhe ta vek a, a sakawr chunga chuang chuan a tlan bo leh ta a; chuveleh German o' lai an lo thleng a, an in biak hlat na a chhia tih leh a vengtu te an thi tih an hriat veleh chu an en tlangin an han hawi vela Billia sakawr chunga a tlan lai chu tal khata an hmua, an han in rawna, au kah thlak thuan mai a; mashe ama chuan kap fu lova, a tla chu a tho leh a lekha a ziaak a, heti angin. — "To British Sipai hotu, German ho' in zan in a Canal an rawn kan ang, kei chu min man ta Billia."

Heini lekha a ziaak hi a sakawr chala a tar a, "British in-kulhna lama a tlan tir a, ani chu a thi der ta mai a. Tin, German a kap tu ho chu an lo thleng a a nung chung chuan an Trench a (indo nan a lei lai khuan) chuan an phum ta a. A nung chuingin in phum rawh she tiin an tlan shan ta a. An kal bo veleh chuan ani chu engemaw ti hian a lo tal chhuak leh thei hram a. Mashe engma a nei tawh lo, German hovin, a thuan a leh a silai te an lak shak vek shi a. Ti chuan a rank chuan an in kahna mup mup chu a han vak thleng leh hrama.

Ohuti lai val chuan a sakawr ohuan tak a kha a e tlan lua' lua' mai a, British sipai in kulbua kha a va thlang a, an hotu chuan lekha chu a lo ehhiar a, chu veleh sipai 6 lai hi a lam turin a tlan tir ta a. Indone chu an va thleug a Billia obu an va hmu a; tin, indone hmun a sipai hotu chuan, Billia chu thuan leh si lai mai dang hlam ta a pe. Billia ohuan a rawn lam tur sipai te chu a ho ta a, an kal leh ta a, Canal (tui luanna) an va veng a, chu chu German ho chuan rawn kan an tum a ni a. Chumi German ho te chu Billia u Boba ho te an ni a, mabshe unau tih in hre tawh hek lo. An rawn kan dawn lai ohuan Billia ho ohuan khawl silai an lo her puak thin a an rawn kan ngam ta lova. "an in rui set ila kan kan ngam ang" an ti a, zu intur in Belgium a ohuan an va kir leh a, Pathian biak in a an va lut a nuna ho an va hmu a, an zing a "awm Kitty Boba te far nu kha nula an va man a, Boba chu an a farnu tih hre tawh hek lo, mut pui tum in akueh ohuak ta a, a dub lo chung chu khawlai a a kuah lui ta a. a han fawp dawn thin a, a dub shi lova in te denh in pakhat hi a awm a, chuta chuan a nam lut ta a. Nula chuan a lu' veleh chuan ohhung lama kawng a kal ta tlat mai a, Boba chu a lut ve thei ta lova, a han pawt thina, a pawt hawng tawh lek lek mai a.

Ohuti lai tak chuan Billia ho British sipai, 6 lai an lo thlang ve a. Nuna ho chuan an lo hrila, an rawn nuna an va hmu ta a, an in kap ta a, Boba ho pawh ohu' leh bewk an ni a, an in kab lai te ohuan bang ohu an kap tianga ohunga nula chu an va kap leh thei thina, an chu a hiao a tawm ohawi chawi mai thina. Boba ho chu an thi ta vek mai a, ama chu a

hliam lek ani a, a tlan bo ta a. Billia ho te pawh chu an thi deuh veka, pakhat chauh a nunga, chu pawh chu a hliama, Billia erawh chu engma a ti lo. 'Tichuan Billia chu a va kala, kawngka chu a va kik a, nula' chuan a lo hawn ngam lova," min hawn rawh, German ka ni love, British mi ka ni e, German chu an thi zo tawh e," a ti. Hlau chungin a han hawnga, a hawn' veleh chuan a hlao lutuk chu a tlu tawp mai a, a thi dang ta a. Ani chuan "mi hlao shuh, mi hlao shuh, Bitish mi ka ni e' a ti'a, a lo har leh a, tin, a englo awrh chu a han hmua, "Al i ta' leh ka ta chu a in ang a lawm le, aw! Ku farnu zuk ni chia le," a ti a chu veleh an lawm chu an in kua' ohial mai a, an in fawp an in fawp ta mai a. Tin, an in kua' ohhuak ta a, Nuns ho zing a khan a farnu chu a va dah leh a, ani chuan German hliam kha a zawng leh ta a; a thi a a ohhui zel a, khi-ta pindan shanga a lo awma a han kah thluk thui mai a, a thi ta a. A thi veleh chuan a thil awrh chu a han en a, a u chu lo ni reng chuan in "Aw! ka u ani a va mak em! heti angin ani maw he khawvela kan lo pian' ka farnu mihrang ohhan in ka ohhan ohhuaka, ka u German thah in ka that," a ti a, lungngai leh lawm chu a in zah nawk maia. Tichuan a haw leh a, a farnu chu a va la ohhuak leh a, a hawn pui ta. In an thlang ta nge thlang ta lo, ka bre phak ta lo. a tawp ta.

Hrawva, Aijal

KHAW-LAI PHIAH THU:—

Feberuary 1912 lai khan Sawrkarin khaw-lai phiah thu an rawn ti ohhuaka, Envelt (Sanitary Inspector) te an shlama. Khawlai te, in-hnuai te lai tak takin kan phiat shauh hlawmma, chuvangin hrishai ta leh fim

Khaw, thei na engkim min zir tir a natua tha lo leh
khawshik te pawh a them deah ani awm e. Kum 1915
tawh khaw 1915 chu m: kum 4 chhuang chuan kan ani.
sai deah hlek, tuna kan lo thla dah ta a chhuangto
Santou te, Hmaibu te, Khawshikna te a chhuak tam
deah hlek ani a rin awm e.

Khaw-lai tifai chu Sawrkar in 'ti tawh' meuh mah
sawhela, i phiat tai te hram ang u. Kan tan a tha em
em ani, tuikhur lama fim khur te nen.

* Tunga, Rashi.

THU NAWK-

1. Merob thla tarik ni 8/3/1917 ni khaw Bung kan kita
a awm dan chu a mak em em mai. He ti ang in a lo
awm — Hreipui pa 4 in mi pa 4 in kan han chok
awm em a; chu tah a Bung pang ti chhuang a chuan
kan ah ang reng enge maw ni shak em em em a lo in
awm em a ni in sawi leh khata a tak ta sawk sawk
awm a a hram in angmah kan hmu sawk shi lo. Chu
te leh kan hreipui chu kau han en a, a pa a khaw a lo
kan in kan mai. A bal za chu — a hma ni kang khaw
Bung saww lek thek a hram chu a awm a. Maahela
a ni chhuang te, a bal hma ang chuan a lo hram te maw
a. Aha kan chuan dar 2 lai kan la chaka chu ta a lo
awm a. Hreipui ch chuan angmah dah hram in a tang a
lo. Kanak kan ti ngai mai ni in kan in a.
2. The February tale ni 7/2/17 ni khaw Aehmasa kan
awm a. Sawng a kan yaka tin, sawng a kan
awm a. Kan lo ding in a hmu a, sawk ni in a lo kan
awm a. Kan na lama chuan a, kan sawk a
kan sawk a. Kan ngai chu a lo kan sawk a.

hmu a, a ti a, Lalbuana chu a thana. A sha kah pawh
chu a thi chramu a hmu a; a tuka a ka' na hmun chu
kan en a sa hnu hlui pawh a awm lo.

Dawt shawi ang ani ta mai.

3 Tin, Khuaidang seh hian dawi kuang hi a ngei em
em mai, a hmuamhma a hnawi ila, seh loh ang ani.

Kaichluaga. 10/8/17

Sumula

LAL FAPA LEH A THIAN:

He ka thu ziah tur hi thawnthu aui na a, agun tak
a kan ngaituah chuan a ngai nawm chang di lo.
zirtir a tha hlo ani.

limanlai in Lal tiangval a awma, a pa khawnbaw
fapa nen an in kawm ngei hlo mai thina, vawikhat chu
Vai rama zia tur in sakawr chung a alt chuang dun ta a
an vak an vaka, ni khat chu ram hnuara an la awm in
in khua a thim ta a, lei a mut mai chu muan awm in
vin an hia a, an sakawr thingbul an thlunga an in
chu thing ber a riak tur in an lawn ta a. Zau a lo
a an riak na chu dil zao pui kam ani a, chuta chuan
rui pui a awma, chu rui pui chuan lungmawi (lungmaw
a nei a. Chutia khua a lo thim evhel chuan chuan
zawngin a lo chhaka, an sakawr chu a rawn in
in mai a, amai chuan an hiao em em mai a, chutia
kawr a ei zawn chuan a lunglu chu a daka, ram chuan
a a va kai leh a, chu mi hian chuan khawnbaw
chu a su chhaka, sakawr ek in lunglu ena chu a
chhaka ta a. Chutia rui pui chuan engma a huan
ta huan a lei chuan huan, a thi ta mai a. Chutia
chu an in chuan, lunglu chu an la ta a, an
chuan an in chuan, lunglu chu a en ta pui

a ho te an lo ram ohhuaka, riahbūk an lo khuaka. Lal fapa chuan a lo hmu' piao maia, a ngai zawng ta. Êm êm mai a, tui chhunga nula chu a lut leh tawh. Shi a, a lungleng lutuk chu a â ta a. Thu dang reng reng chu shawi thei ta lo chuan "Saw ta, ho ta" ti chauh in a tawng thei ta mai a, an rawnrawn hawng ta ngawt. mai a, â bawraw a an ngai ta a; in an lo thlen' chuan a pa chu a lung ngai êm êm mai a' a ram vela mi thiam zawng zawng a ko khawma, tu pawh a ti dam thei apiang chu a ram chanve leh a fanu nei a phala. Mashe ti dam thei reng reng an awm ta lova, Chutichuan khawlara kawthler tin a khuang an beng a "tu pawh ti dam thei in ring apiang chuan rawn chhang. she' tin

Hmerthai pitar pakhatin a rawn chhang ta a, chu pitar chuan, an lapa in, tui nula a hmu lai tak chu a thing phurin a lo hmu ani a. Chutichuan pitar chu lai ina an ko ta a. Lal chuan "Tih dam thei in ring maw? Mi thiam zawng zawng bei a dawng tawh a, engtin nge nangin thei in rin?" a ti a. Ani chuan "Ka duh ang a ka tih ang apianga in tih chuan ka thei ang" a ti a. An ni chuan "Aw le kan ti ang engtin nge i tih ang?" an ti a. Pitar chuan "Dil kianga khuan bûka a uia chu mi atanga a phak tawka in she ula, chu kan sipai ho awm shea, kei dil kianga bûka chuan ka ang" a ti a. A ni chuan a thu ang chuan an ti a. Pitar chuan "Dil bûka bûka chuan a awm a, te chu a a phak chuan an awm ta a."

Tin ni khaw chu tui nula chuan lo ohhuah leh a phak chu a mai a, a pasala chuan mat hian a phak leh ta ngai; a dân pangna an

sema chuan a in bual leh a, ohu veleh pitar ohu a lo
 ahonka, duat awm tak hian "Chemtā, ka lo nāwt ang
 she, mi hlau shah" a ti a, aw nēm tak leh zaidem tak
 in a ā, va, ani hmeichhja ve bawh, chu ehapa pitar
 chu a lo hlau bik löva, a āwi ta a, a lunglu te ohu
 ti bo pah ang" tiin a lak shaka, a thuruk shak ta a,
 ohu ch sipai te ohu a āuva, an lo tlāna an man ta a,
 khawiana ohuan an haw pui ta chūk ohūk mai a, an
 an thien' veleh ohuan an Lal tlangval ohuan "Kha khu
 a ti ta hlau mai a, a dam ta a an khua zawng
 zawng ohuan an lawm ta, em em maia. Pitar chu a ram
 ohu leh a fanu chu pek a tiam ta a. Pitar ohuan
 a mi a, puan shii nachang pawh hre hlei lo a nei a,
 a huiag chu "Fakir Chand" ani a. Pitar ohuan "Kei
 ohu hmeichhja bawh ka ni a, ka fapa in kan lal fanu
 ohu a nei ang chu," a ti a, an lal pawh ohuan n remti
 a, pitar ohu mi zawng zawng zah in a lo awm ta a. Mi chu
 ka hlām em em mai a.

Mahe tui nula chu a tap zawih zawih mai a, a sual
 a a hre ngawi ngawi mai a, a rilru ohuan "Ka pasal
 ka a lo hah anga, min hmu lo anga, chu chang ni lovin
 angan ka kang shi a tui hnuata a thi bo mai dawn ani
 a," a ti a a tap zawih zawih mai thina. Lal tlangval
 ohu ohuan, in nei tui an ti a, mahe tui hui ohuan
 an in na phua a thai lo anga, tui ohuan ka la thi
 ohu hui kum khat ohuan in sawh shi" a ti a, ohuan
 a huiag te shak shaka, tachuan a awm a, chumi a hui
 ohuan in lama hawng a a lo hawn leh hui

Mahe tui hui ohu a lo tal dawn ta a, a
 a huiag te hui hawng ta a, an a thia hui

zawng zawng an Lal thlangval leh a mo hmuak tur chu an a rawn kal puia, rip tak in an lo thawka, del' kam chu an lo thlenga, mashe tui chlunga an Lal to nupa kha an reh vang vang mai a, mak an ti em em mata, khawnbawl fapa te nen a an in tiam ni tak chu a lo tla dawu ta a, mashe thawm reng reng an nei hao lo mai a. Khawnbawl fapa chuan a ritru chuan "An dam ta lo nge ni a, engtiunge an awm tak, rulpui dang a la awma, a ei tak em ni ang lo', a ti a. Chutichuan an tiam ni chu a lo tla ta a. Chung lai vel chuan hla tak a, mi hlim thawm khuangpui leh dar ri te an hre tanga, a nakua chuan khawnbawl fapa chuan mi a tawh kher a, chu chu a zawta, an ni chuan "Kan khua te hmanu tawh khan an ram chhuak, an Lal fapa in tui nula a hmua, a lungle g lutuk a a ta a, ti dam thei an awm lwa, Pitar te thiam thil in tui nula obu an mana, tuna an in nei dawna, an hlim ani chu" an ti a. Chueleh ani chuan mi zawng zawng, Lal hmuak tur chu a hawn tir leh ta a, ama chuan engtia ka ghhan chhuah leh thei na awm maw tiin a vak ta a. Brahman (Vai Pui thiam pu) in a a va thlenga "Ka pu, tuna in khua, he tia in awm chuk chuk, engtizia nge ni?" a ti a. A ni chuan khawb lama tanga lokal nge i ni? hemi kham chan chin hre lo khawp chu? tui nula kum khat lai a ni ta, kan mana kan Lal fapa nen an in nei dawna lawm, hmana in nei tawh tur an ni a tui nula chuan kum khat lai a chin lwa chuan ka thianga lo a ti a vangin an shawn leh a, nak tip hi an tiam ni kim ni ani ta a, an hlim ani chu." a ti a

Ani chuan, "Ka pu, engtin nge tuinula an man thei tiin a zawta, ani chuan a hril ta a. An man dan zawng zawng a hril buu a chuan khawnbawl fapa chuan Pitar a mantu chan chin obu a zawt ta a. Brahman chuan "Pitar chu hmeit! ni ani a, fapa pakhat chuan a nei a o' a ta obu ni aig lo ani a, a hming chu Pitar Chond a kum chanve ta a vak bo thina, a lo dawna hna

[illegible]

valte'n enna'wm an siam thain, an hmuhna'wm em a, hei dan zu lei sak ang che," tiin tangka 10/- a pe a, an tin ta a. An haw hau-in enna'wm chhuah hnu-linung lam no 16 leh 17 na hi an chhuah zawhin mipu kan tin ta.

Tin, a tuk ah chuan kan ip ah tlangval leh nau-pang enna'wm chhuahtu leh buatsaihtu zawng zawng kan ko khawm a beram chal kan talh a, thing pui leh chhuah kan sem a. Tin zu in mi in zu bel 36 lai kan in a, tlangval a in a, a lam thiam deuh apiang chu, an chah ah leh lalnu in tangka an bel a, kan hlim hle mai. Kan lal hian Bawr sap cheng 10/- pek chhiar lo hian enna'wm chhuahna in buatsaih chung leh he kan ruaitheh zana sen te nen hian tangka che. He ni a seng a ni. Kan rin aia tluang kan ta kum thar kan lawm theih avangin kan lawm hle.

Dartuahkunga

Khawchhiar

Pu Chhuaha

Lera

Aizawl, khua

31. 1. 1933

} Tlangau

ENG TIKAH TAK, LA NI ANG I MAW ?

He thu hi tumah kuat ataha zia a ni lova, amah-erawchu kan dik lohzia leh that lohzia hriat nan tin haw an lo tin lawh ila tih beise in, kan hnam leh ram that nana zia a ni zawk a. Mizo hian hnam

dang hi kawng xireng a, kan chelh in kan fluk lo
 reng reng a ni. Kan hausa lo a, kan ropui lo leh-
 kha kan thiam lo a; tiin ipst leh, inhmusit a ia
 zah pui tur zawng a ni lo a; kan tlin loh pui leh, kan
 phak loh pui ti ila tih na a ni hek lo. Amaherayh-
 chu, kan tlin ang tawh leh, tih theih ang tawkah, kan
 dem awm em em a ni. Avang kawng tamtak a awm
 chungin a hnuai a thuplem hi han ziaak rih ila. Tin,
 heih keima phuah, hnuai mai leh rilru mai pawh a
 ni lo a, hun reife ata hnuai leh mita hmanrual ilo te
 rilru put dan te lo en ven hman bu ah huan ziaak tur
 pawh a mi tih avangin, ka lo rei em em mai a; chuti-
 ang a ngaihtuah a ziaak a ni.

(1) Kamding in kamding lo kan en thiam lo a,
 Kamding lo in kamding lo kan en thiam hek lo,

(2) Dawrkai in dawrkai lo kan dem a,
 Dawrkai lo in dawrkai kan dem bawh a.

(3) Mi mawl in mi thiam leh hotute kan en
 thiam lo a,
 Mi thiam leh hotute'n mi mawl leh mi te
 mi in en thiam hek lo.

Vai leh hnam fang dang zing ah leh rilru ah hetiang
 hi a awm lo tih theih a ni. Mi lian leh mi te an in
 en thiam em em a ni, keini chuan, "A neih ka eun
 ni mi chaym em ka nih?" chu chu kan thupui a ni.
 Hnam dang kan fluk lo a ni ber mai, avang a tam
 he mai. Hmanlai in T. ret vai ah kan zuar a, thil
 ril deuh lung emaw changel bul bal emaw, hlum hnan

kan ching a. La pa te ah kan zuar a eng emaw thil rit deuh m'i ilo te kan khung tel thin a, ruhlelh awm kan ni a; min hriat lun in a pawl hle a, a chuang m hna, harsa takin kan inthawhtir thin a ni.

Min, Mizo Sahriak vawk thau kan zuar a, tuium ah kan dah a, a mawng lang thei lo vah chuan a erfu nawi ilo ei tlak loh te kan khung tel a. Bawnghnute in vai sahriak ghee kan suam a, kan zuar a, Vawkthau (hriak) te kan telh thin. Bawnghnute kan zuar a, tui-sik kan telh tam lutuk thin. Sial leh Bawng thisawn sa te kan zuar a. Sazuk sate kan ti a. Mitha leh rin-awm te chuan hetiang hi an ching lo tawp anga, ni-mahsela netiang hi keimah ngerpawhin ka lei tawh thin avangin a pawl em em a ni. Kan mizo rilru han ngaihtuah in a lung ngaihtlak a ni. Vawikhat chu khawizu ka lei a, "Tui a tel lo tawp an ti a Mahsela ni rei lo te ah a lo tawk thur deuh hlur ta mai a, nute ka zawt a, "tui a tam a nih chu" an ti a. Ngun taka kan ngaihtuah chuan kan bnam hlawhtin theih lohna ropui tak a ni lo thei lovang, heng ang thil hi kan sim duh loh chuan tu tan mah a pawl tak tak tur a ni lo va, keimah ni mizo tan a ni. Mah-nihmasialna (selfish) hian kan ram leh hnam leh mah-ni ngei pawh min ti hmingchhia in min ti mualpho in min ti hlawhtling thei lo tu tur chu a ni. Tunah thenawm ten huan tha tak nei sela emaw, ran tha tak nei sela, lawmpui ai chuan chhia sela, tuar sela, ran lut sela, tihna rilru a awm thin, mi huan ah ran

thin. Mi lo vannei in, lo sângin, lo hlawhtling sela, lawm pui ai chuan, rilru tak chuan, chhia sela, hniam sela, tih sela, tihna rilru a awm thin, chu tih avang chuan kan hmam leh ram a hlawhtlingin kan sâng tha thei lo a ni. Sap ho hnenah leh rilru ah he ti ang hi a awm thei lo tih tur a ni.

.. Miin thil ti thei deuh sela, an châwisâng a, an lawmpui a, an tanpui thm a ni; chuyangin an ram leh hnam a hlawhtling thin a ni. Kani chuan, 'ani nge nge,' tih aini, an ai chuan, kei emaw, ka emaw tihna rilru a lang thin. Hông ang hi kan rilru a la nih chhông chuan, kan ram leh hnam hi a hlawhtling thei tak tak rih lovang tih hi hriat t h e u h a tûl a ni.

Tin, nambar 1, 2, 3 na⁷ hi tlein han brilhaiah leh hlek ila: Mi te leh mi mawlte hian, mi lian leh hotute hi kan en thiam lo hle mai. Rêlah leh demah ngawt kan châng a. Mi pawimawh an ni a, kan ram leh hnam tana thawk an ni a, an buaiin an tûl a, an tih dikloh palhin a pawinasa a, an tih thatin a lawmawh nasa tih kan tum lova, "An suai em mai," tia rei leh pawisak loh mai chauh kan tum thin a ni. Tin, mi lian leh hotute pawhin an hote leh an hnuaia sapui, mi mawt eh dan an thiam lo bawk. Min dah hnam lutuk a, thenkhatte lek phei chuan a hmun leh a hnam paw chuang lovin an indur a, an intivei a, an chaw a, an sang a, an in-tial lutuk a, ui ang deuh chaw a, an chaw min ngah tih awlin mi an en thin.

Thu fingin, "Kut paknat chauh chu a inbêng ri thei lo," a tih ang deuhvin, mi lian leh mi tē in-en dān leh inbiak dân a that a, a fel hma loh zawng kan thatna leh infakna a ri thei lovang. Apui apang, a lian a tēin Mizo kan ni. Kan ram leh hnam atina thawk ho leh yang ho kan ni.

Tin, Mizo dawrkaiten mipui min demna ber chu hetiang hi a ni, "Zān riak sela, Mizo inah an riak a, an tuihāl sela, Mizo inah tui an in a, Damdawi inah lūtin chhuak sela, Mizovin kan hriatpuiin, kan buai pui a. Amaherawhchu Mizo dawrah thil an lei duh lova, vai dawr ami hlir an lei thin," tih a ni. A dik hle a ni.

Tin, mipuiin Mizo dawrkaite demna a awm : "Thahnemngāi taka neih chhun chhunte hla tak atangin kan phur a, pawisa pakhat pawha thahnemngāi kan ni a, Mizo chu mi bum te pawh an hmang deuhva, an thilte pawh a to bik a. Vai dawrah chuan thil a tlāwm deuh nge nge a ni. Thahnemngāi na fam chuan a tlāwmnaah chuan thil lei lo thei em ni kan nih ang?" tih a ni. A dik hle a ni awm e. Chuvangin kawng engkimah kan ngaihtuahin, kan diklohna leh kan fel lohna chauh a lang leh thin. Dik taka kan ngaihtuah a, kan hriat duh chuan, Kohhtan thansawt theih lohna leh that theih lohna chhan pawh hi hetiang hi a ni. Hotu leh puipaten an hote an en tui ang leh an ho tur angin an hovin, an en lova ; chutiang bawkin mipuite pawhin hotu leh hruaitute kan

en' tur angin kan en thiamin kan en duh lova an thu awi tum leh pawm tum aun, rël leh demah bawk kan en thin a ni. Chutichuan a demtu leh a rëltu. Mizo, a dema leh a rëla Mizo. Tunge tuar ta a, tu t'n nge pawm ta ang le? Hetiang thil hi mi' tu emaw tal chuan lo hre thiamin, lo pawm a, lo zawn thei chu awm sela, awa lāwmawm dāwn em! Lehkha ziaktu pakhat chuan, "Nang, pakhat chauh tal hi chuan sual lo sim thei la chu, khawvelah hian usual pakhat an lo tlem tawh ang," a tva ni.

Chuvangin a hmasa berah mahni intifel in tha tak leh dik takin awm ila, khawngaihna leh malsawm na pawh kan la hmu ang. Sawrkar kan dem mai tur a ni lova, Pathian kan dem mai tur a ni lova. Khawngaihthlak leh tanpu tlak duhsak tlak kan mih hun, zet chuan Pathian leh Sawrkar chuan min insan in kan, ring tur a ni lo. Engtik ah nge sawrkar te hian min fak anga kan hnam te hi Shillong rorelna sangah te kan la tel ve tak ang? kei mahm in kan zir phawt chuan sawrkar hian min insanin Pathian hian min insan lo ang, tih hi hriat a tul a ni.

D. K. Kawnga. Aizawl.

HRIATTIRNA

The Editor of Chanchin bu, Aijal
 Kanchin (Burma) am ah sipai lmun ruak a awm
 tawh rik lova, chuvangin i bial mi te zawng zawng he
 thi bi hrih la, dil hmasa duh ting tur a ni rik love.
 Dated Aijal Sd. A. G. McCall

LIST OF SUBSCRIBERS TO THE MEMORIAL FUND OF LATE
MAJOR W. H. TILBURY.

For the month of September 1933.

S. No.	Name	Amount.	S. No.	Name	Amount.
		Rs A P			Rs A P
1.	Liantawna C.C.	0 4 0	22.	Chalchhinga	0 2 0
2.	Suakphuama C.C.	0 4 0	23.	Thankaia	0 2 0
3.	Kaikuanga Lungleh	0 4 0	24.	Sailiana	0 2 0
4.	Taingawia do	0 4 0	25.	Sahuta	0 2 0
5.	Zalluta do	0 4 0	26.	Thangkhuma	0 2 0
6.	Kawlphunga do	0 4 0	27.	Lianhranga	0 2 0
7.	Zova C. I. do	0 4 0	28.	Sawiluaia	0 2 0
8.	Liankaia	0 8 0	29.	Thankiauva	0 2 0
9.	Zarena	2 0 0	30.	Thansanga	0 2 0
10.	Kolanga & Villagers.	5 0 0	31.	Pachhunga	0 2 0
11.	Rachia & „	3 0 0	32.	Pathala	0 2 0
12.	Hrangtuma & „	2 0 0	33.	Buansanga	0 2 0
13.	Zahia Lal	0 8 0	34.	Bawiliana	0 2 0
14.	Zahnawka	0 2 0	35.	Hailuaia	0 2 0
15.	Dophunga Lal	0 8 0	36.	Neihchhuma	0 2 0
16.	Pastor Khawngchinga	1 0 0	37.	Thawma	0 2 0
17.	Saithawna	0 2 0	38.	Pakawka	0 2 0
18.	Aiburha	0 2 0	39.	Aitawlha	0 2 0
19.	Sawithanga	0 2 0	40.	Kapchuanga	0 2 0
20.	Zakhuma	0 2 0	41.	Saichhinga	0 2 0
21.	Pasena	0 2 0	42.	Hrangkaia	0 2 0
			43.	Chalbuta	0 2 0
			44.	Thangmura	0 2 0
			45.	Duhthlanga	0 2 0

S. No.	Name	Amount	S. No.	Name	Amount
		Rs. A. P.			Rs. A. P.
46.	Liantua	0 2 0	55.	Zyhno villagers thro. Do.	2 10 0
47.	Zatawna	0 2 0	56.	Raithaw Arakan Dt. thro. Do.	1 0 0
48.	Taikawka	0 2 0	57.	Persons of Ser-kaw Thro. Do.	0 14 0
49.	Bilsanga & villagers.	14 2 0	58.	Kiapo of Tuisenpui	0 4 0
50.	Thatchhuma & villagers.	5 10 0	Total 107 0 0		
51.	Saitua villagers	4 0 0			
52.	Mr & Mrs Lorrain	50 0 0			
	Serkawr				
53.	Serkawr Mission boys & workers	6 14 0			
54.	Thosa villagers thro. Mr. Lorrain	1 0 0			

McCall

Superintendent,
Lushai Hills.

HRIATTIRNA

Pá Thangbawnga awmna khua hi tunlai an tām em em mai a, vaimini ngawt an ring tihtheih a nī a. Tupawh in-tawngtānir tut a kal āpiangte chuan buhfai emaw, pawisa lam emaw keng ula, a tha ang. Kal kawng khaw thenkhatte pawh an tām bawk si a, mikhual thlen a harsa tū lohna ang che u.

Tin, tawngtai sak harsa lehkhā in thawn hunin thu tam-takawm a ngat kova, an na leh a nai rei tawh chin sawi ula, an neitu hnung nen, a tawh a ni. Lenkha thawn a tam-takawm in thu tam-tak aak ohiu chinhar sen a hi chuang kova. Tawh Pānir lai Zama mah a awm rui a ni.

Tinkoh Zasiama leh

Don - the chap

māmā, tūng lianpui, hapa, tūlaka, an ni lupa chu
 māmā a e, an tūlaka erawn chu mu ve duh lovin a ve
 ng ta sawka, zutulaia chuan sava lianpui nupa, thu hū
 lawk the, an lo thlāwka, an riadna chungā chuan an lo
 ta a, an hming chu Bihima a pa leh Bihimi a nupui an
 ni a. rieti angin an in be ta a — Bihima — “Kan hnuai
 a riak Lal fapa chu vanneia chuan a vandnai teh e,
 naktuka a nu leh a pa leh an khua in an lo hmuak
 anga, sai chungā an chuan’ tir anga a tla hlum ang”
 a ti a.

Bibimi—"Chu chu lo hre lawk awm ang shela, a nanna au chuan thei ang em?" a ti a. Bihima'n "Thel e, a chuan ai chuan khalth shela a him ang, amaherawh- chu kau in bukna. hi a shawi chuan lunga a chang ang." Chutah him ta mahshe, vanduin a la awm, ama hawh nanna, khaw lahna kawngka an lo chei mawi in a hawh hlum ang. Bibimi'n "Cha chu lo hre lawk awm ang shela a him ang em?"

Bihima "him e, a luh hma in tih chhiat tir she a him ang, mahshe kan in biakna a shawi chuan lunga a chang ang. Chu lo chu a la awm, au in neina ruat hma na a sangha lian, luruh a hah-anga a thi ang." Bihima "Chu chu hre lawk awm she, an chhan thei ang lu."

Shiima shai e, a shunshak mai ang chu, mashe
ka. an. shai e a shai chu lung a chang ang. chu
to chu a shai chu shai e a shai an mut lai ta shai
ngka wa a to chu shai e a chu lung ang, mashe chu
pawh chu hrobu awm ni shai a thab shak shai ang
mashe kan in biakna te a shai chuan lung a shai ang.

Chustabun an thlawk bo leh ta a, a tuka
 a lo tuka bo kal tan leh ta a, khawnba...

tharpa chu a lo ni ta a, chu tah chuan. Lal tlangval
chu a in shom zo ta love, a thin a rim ta em em mai
a, chem a la a, tin reng chungin he ti angin a ti ta a
"Ka that che ani mai heti aug mi i lo ni maw," a ti a,
Ani chuan "Aw! ka thian, min haw shuh, huat tur ka
ni love" a ti a. Lal tlangval chuan "I chau ohin ka
hre ta, mak ka ti fo reng ani. I thil tih that i chluang
maw? Kan hawn kawnga ka nu leh pa'n sai in min
hmak mahshe min dil avangin lawm takin thian tha
angin ka pe che Tin, an mi hmahna kawtohhuah an
chei maw kan tuh hma in i tih chhiat tir bawk, tin,
sangha lu ka nu leh pa mi duh sak na min ei shak
bawk, heng zawng zawug hi dom tak in ka chung a i
that a vang in ka tuar vek. Mahshe tuna ka nupui tih
sual tum ta mi tih der a, hawng tur in i in shiam a,
tun a ka pin dan chung a i lo awm ani. I mi itahik
ha a lo va tan em! thian tha ka ti fo shi che." a ti a.
Ani chuan "Aw! ka thian chutiang in mi ngai shuh"
a ti a. Ani chuan "Ka ngai lo thei lovang, ka chat che
a ni mi, shawi rawh" a ti a. a ni chuao "Ka shawi
thiang lo a ui; ka shawi chuan lunga ka chang ang" a
ti a. Lal tlangval chuan "I shawi lo leh i thi reng reng"
a ti a. Chuta chuan, A bul a a shawi tan ta a.
"Khuta kan riab zan khau maw" a ti a. "Sava lian
nupa in bia ka hria a," a ti a. A kephah chu lunga a
chang ta a. "Hei ka thian en teh, ka shawi leh ang
em?" a ti a. A ni chuan "Shawi rawh, i shawi lo chuan
i thi ang" a ti a. Sai chan chin kha a haw shawi a,
a khupa chia thlanglam chu lunga a chang ta a. "Ka
thian ka shawi leh ang em?" a ti a. Ani chuan "Shawi
rawh, i shawi lo chuan i thi ang" a ti zela. Kawtohhuah

ah shaw chis a han shaw. A khang shing a lung a
 shang ta a. Sanghau thu a han shaw leh a, a ngawng
 a chu lung a sheng leh ta a. "Ka thian ka shaw leh
 ang em" a ti a. "Jawi rawh" a la ti ta tela. Chua
 ani obuan "Aw lo, ka shaw ang, nakina i in. chhira,
 mi ta nun leh pawb duh ula, it fa hmasha ber thishen
 in min bual ula, ka ngai ka awh leh ang. Mashe chu
 chu in ti ka baishai lova, lung a ka shang mai a nge,"
 a ti a. Chawngkawr thu chu a han shaw leh a, a thi
 ta a, lung a shang ta veka. An han zuang thova, em
 an han en a, rul chu a lo bung rum mai a, chuta chuan
 ka thian a, that leh rin awm zia leh an tan a nun a lo
 in pak pei zia te an hre leh zual ta a, an lung a chhe
 em em mai a, an tap an tap leh ta shi a. Tin, nakina
 okan tapa an rawh hridga; fa a lai fa duh awm ber,
 hmasha em em mai, mikring fa ani lo ange ti awl hial
 ti ani a. An ui em em a, mashe an thian a that zia
 leh tangkai zia an hriet in, an khawngai a, a lai a an
 sai bunga, a thi in an bual ta a, an thian chu a lo sho
 leh ta a. An fa chu a thi tawh hnu chu a han hnu,
 a ni em em mai a. Tha takin a tuema, an khaw lama
 a kai pui ta a. Khaw lu' dawr in thing sara a khat a,
 in a ra thlanga, a nupui chuan a lo lawm em em mai
 a, han chu leh chen in then tawh, thi a ngai tawh lo
 shaw leh a lo hnu chu. Mashe ani chu a hias ve
 chu lo rawp mai a. A nupui chu a mangang ta em em
 mai a. Biakin a suai a a han kala, a hnung a pual
 chuan a an ru a han jawngai chu ani a. "Aw Pa
 thung, ka ngai a lo hawn leh ka dii chis, ka khawngai
 a huan a ngai leh a, mashe enghine huan a ngai"
 a ti a. "An huan a han leh ang che" tin. An chuan

"A lunggaina han sawt rawh" a ti a. Chutichuan a hawng leh ta a, a lunggaina a sawta. A bula tangin a hril vek ta a. Ti chuan Pathian hnena naushen thi chu an han la a, a lo ti-dam-shak leh ta a; tichuan a tian' leh ta a, a nu leh a pa hnena ohuan a va pe leh ta a, an lawm sia chu tu-mahin hrilfiah zawh rual ani lo anga rilru in ngaituah mai ila, kan hria ang. Chutichuan nuam em em in rei tak an dam tlang ta a, fa dang te an lo nei leh sela; an thi thlengin nuam takin an awm ta. A tawp ta chaih mai. Hrawva, Aijal.

THU FING TAWL.

1' Chhung khat in hauh i duh chuan hmei nei la, inhu na bul lian pawl a ni.

2 I thian i rei chuan nang pawh a rei ang che. I fak khan i ai in a fak ang che.

3 A tawp na ngaih tuah lovin eng mah ti shuh.

4 Ka lai chin a ni tih vang in thil eng kim a fan shuh, a ni chuan an lawm bik lo chia, i thian the piang kha an mah ni ai mah in lai chin an ni zawh thei a ni.

5 Mi i ngaih sawng khan i ngaih ang chauh chuan nang mah ngai ve lo che in mi dang a ngai thei a ni.

Tunga, Chaprasi.

THU NAWL.

1 Kum 1915 a chin kha khawthlang lai Hranghuan nu Roshailuti khua Kawthah an chuan mipa in hmei cheh hpa thawh ang an lo pui fan ta hie mai. In an here an chhi bawka hmeichhia chuan a kaih leh a kaih chauh an tum tih thei ani ta. Chutichuan mipa in

puanpui te an tah a, kum khata in khata puanpui 2 to 3 to an tah zela, chu chu Aizawl an suara puanpui pakhat an chuan tangka cheng 18 to, 14 to, 15 to an lei zela chutichuan tuna phet chuan Sawkar sam ba pawh an tam va lo. *I cheng theuh angu.*

2 Kum 1916 he mi kuma hian pawitê pakhat Kawlvai lam brawa mi lai zeha a changa khaw tin a fanga, Sawkarar Dolute tlanbo zrwnga mi tira ka lokal ani, Chawnbika Papa ka ni e, a ti a. Chutichuan khua a tlawh na piang chuan an ngai ropui em em a; zu te an zuka, ar to, vawkte an talha Sawkar pawl mawh a, kala a in shawi avangin khaw tam fe chu a tih der ta a. Chu tah a dawt chu a to lang chbuaka Aizawl biala pawh a awm ngam ta lova, tuna chuan Tipperah (Rengpui) lam mata a kai thle ta.

3 Nikum 1916 an khan Tut lui an hian vai pakhat Gula a dawr a kai jaha, bungrua chu cheng 400/- man lai a sawn tawha, in pawh a nei a, chu tab chuan a dah a. He mi 1916 chhung sawng hian Tut lui an chuan a sum a suara, shi buk nga leh tangka cheng khat a in man tira far chhung sawng chuan kan dawr thina, tun a chuan a lo putlin ta lo. Mi khua an in leh lo nei levin a awm ta mai mai a. A bawng 5 lai sakei in a shan shaka, a sum thenkhat te a lo bova, thenkhat te a lo bova thenkhat te Sazu te in a lo ei in a lo tipilrii bawka, chutichuan a bungrua bo sawng leh Sazu in a lo tih boshak chu tangka Cheng 100/- lai man in a lo kiam a mai a bawng 5 a lo bo bawka shia, chutichuan a shan zo zeta a lo putlin ta shi lova. A dawka kuma in a retol sawka a lo awm ta.

4 Tuna France sama tlangvai Labour Corps hna thawka

kal tur khan kan khua a tlangval pakhat chuan a ohak
em em a, a hming pawh an lo siak tawh a, ni 7 lai
lam pawh a sir tawh a. Vaihmeiohhe veng a rakzu na
sha takin a lo in rui a a awm nat a kaichhuaka, tarik
ni 24/4/17 an khan damdawi in a a awm a, tarik ni
29/4/17 ni in dar 11 lai a a lo thi ta.

MUMANG THU:—

Nikum August ni 3/8/16 lai tak khan kan khua an
mi pakhat Tuma'n hetiangin mumang a lo nei ani:—
A fapa chu Lalhluanga ani a, chu mi chu a lo talh ani.
He ti aug in a lo ti a:— pui thiam in mi an, thawi a
ar an tala an ken ang in a kut leh ake alo hum pawl
a, a chel bet a alo tal ani.

A talh dawn chuan hati ang in a fapa a hnen a
chuan a lo ti:—Khaile, ka fapa i nia, mashela ka talh
ang ohia, i hnunga piang te an dam tawh ang chu, a lo
ti a. A fapa chuan ka duh lo min talh shuh a lo ti a
a lo kuai ngawk ngawk mai thin a.

Nimahsela apa chuan he tiang in alo ti leh a, "Ka
fapa thla phang lo tak in kal ta la, i hnunga piang le'
te andam tawh na turin a ni e, a ti a. A fapa chu a
dam lova a lo thi ta.

Tin, he mi apa mu mang a a lo talh a chin ni 10
emaw chauh va a fapa chu a dam lova alo thi ta.
he pa mu mang hi a dik em em mai a ni. he mi a mu
manga a fapa a lo talh hma lawk bian a vawk pa sut
nghak hetiang in a lo awm bawk:—

A ke hnung lam pa hnih chauh vin a dinga a lam
chiam mai thin a, a mak kan ti em em mai. Dar kar
j chanve emaw chu mathei lovin ani a lam chung chu.

Nang ni thian te u, vawk lam la hmu ngai tawh em? Kal chu mi shawi pawh ka la hre ngai love mak ka va ti em! A lam dan chu a vir a vir mai a' a ke hma lam a theh ruai ruai mai ani, chu chu a lam ani kan ti ta mui ani. Tuma mumang a dik loh na pawh hi a hma a a vawk lo awm dân hi ani bawkin kan ring.

Kaichhunga.

FANAI LAL TIRNA THU.

Fanai lal tirna hi kan upa ten he ti hian an sawi. Hmau lai a selesih a mi sawng sawng an a m khawma tuma Sailo pawh hnam dang reng reng pawh buchhun leh sachbia ei reng an la awm lo lai hian leido an nei a. An do chu Hmar te, Thlanrawn pawitê an ni a. Tin, Selesih pasalthe chu Chawnbura leh Kârhlwana an ni. Tin, tlangval a Rorehlova ani. Tin, chutichuan pawl ral chu, an hiau hle a, Selesih khua upa ho leh tlangval ho chuan ro an rêla, hnam eng pawh pawl dai dova hotu a ka tang ang ti apiang lal rawh se ti in, thu an titluta a: mi thu chu Rorehlova'n a hriat ve leh Renthle; mi a hming Ohbingchuma u nau a a sawma an pahnih chuan hotu a an tang ta a. Diltui an vat ta ani chu mi chin a chuan Roreloa chuan buchhun leh sachbia ei in hotu a chuan a tang ta a. Tin, Diltui a chuan fur khat emaw an voi a. Bawitê hmun-pui a an kai leh a chutachuan Selesih a Sailo ho chu thlang an ta ta vek mai a, Lallula hian thlangthak na an chang a hre love, Rorelova chu a sawm ohho ta a. Kun hnik lai an awm dana Roreloa mi fang tak chuan hoiang hian thu a lo ngai tua a, Lallula hi ka hneina a awm chuan a thu dawh lo, a u nau te dang khawthlang

a an lal ohiam dawn si a; kan awmdun a rem lo a ti a, heti ang hian ro a rêl leh a. A ni lo, Lallula! ohu a nang Thinglubula pa pachuao ho in ram khi lua chho ta lang, kei in Lungkeipha'w hmuna paw dai ka rawn do ang a tia. Lallula chuan ni tak ang hmiang a ti a. Thinglubula chuan a chho ta a.

Tin, Rorehlova pawh chu Lungkeiphaw hmuna a pheii ta a; tin, kum rei deuh china Thlanrâwn an blaui ber chu an râwt ta a, Rorehlova khua a hian pa thiau zathum an thata, a dang Lallula khua chu mi lai chuan Pubuara pa hi dungtlanga khaw tam takin a awm baw. Fânâi hi Sailo angin Pathian a in a a thlenga a siam tih thu a awm ve lo. Rorehlova huai vang leh a fin' vanga lal kan ni ber, tun thlengin a hming chaw ohu au behawh mual chu kan la kil, siamtu chu a lo nei deuh ani thei e, a hma chuan fahrah rethei tak ani ka zêp hau lo. Tin, Rorehlova ohhiarin kan lalna chin chhuan ruk kan ni keimani thlengin, amaherawhohu fa u lam zel kan ni; tir, tuna Rorehlova khaw sbiam tir na selesi chu Sawrkar khawngaina in ka ram chhunga ni Sawrkar thu pek ka âwi thei chuan ka fa te thleng pawh in ka ram ani thei e, Sailo nen hian kan lal rual reng ani, nimahselang engama kan thuk lo anmani zar vek ani.

Shangluia Fanâi Lal

Zawlsei khua 30/8/ 1917.

HRIAT-TIR-NA.

Indona hmuna Damlote Tanpuiaa Pawlin tha takin hua an thawka. He pawl hi Sawrkar chawm an ta vantlang chawm ani zawka. Mi-sil-te, damlo te, an an kawla. Kan France ram kal te, Mesopotamia ram leh

Salonia-khina-a kal-te nen an tapui a. Tun-a Lar-sap-nuin he pawia tanhian Thawhlawm siamvurin India mi zawng zawng a sawm. Tin, ni a ruat a. Ni chu, Dec. 12 na (Inkhawmni) a ni tur a ni. Chu minia chuan mi-zawng zawng englo petuin Bawrsap nupui in a sawm a. Pawisa emaw, tangka emaw, buh emaw, ar emaw, puan emaw, thi dang emaw, Bawr-sap in a dah rawh se, Decembe thla, ni 12 na a, zing dar 8 hmi in tin, pawisa emaw, tangka emaw a ni loh chuan mi in an lei ang min an pek chu Damlote lanpuina pawl huena pektur a ni ang.

Mizo hmngin a tam kan tbawn duh ang. Mi tam takin an nun an pe a. kan va in kan sipai huaise leh kan m-dona a kalte tnpuituin eng o kan pe thei ang.

Hrereagulangin, December thla ni 12 ni hi, NI PAWIMAWU ANI TUR ANI. Saidin Sap

RAM PAHNIH.

Ram pahnih a awma, an ukara chuan lui thuk tak, zau tak mai a awma. In, ram pakhat lui kam vellam a mi a chuan khaw nuam deuh mai hi a awma, chu ta chng te chu an hatsba em em mai a, khawvel nawmna tin reng leng in an awma. Chutia ei leh bara nuam an leng lai vel chuan an rama chuan liangkang alo chhuak ta mai a; an awmna ram chu rawn kang vek tur hi ani a; an piah ral lehama an kai lo chuan boal vek tur an ni ta mai a. Chutichuan lukai tur chuan an in buatsaih ta chiama, lawng-leugin an kaldawn ta a. Chu lui lai lehiam ram chu va kai te reng mahshela an an thil han anan an haushaknasum leh pai, thi leh dar an thil an boral dawn shi a, a va ui'awm dawn em!

khawi a ta nge an hmu, leh tak ang le ! An ram thar va kai a chuan engkim a thar vek shiam that leh a ngai dawn shia, an ram hlui zawka awm ang thil pakhat mah a awm ve shi love, an thil tiansan tur chu a va uiawm em ! uilo fa an awm, in ring em ? Kei chu ka ring lo.

Nimahshela ui lo na ngiang te chu an lo awm a, 'Ka nunna ka chhanhim thei phawt chuan an ti a, an ram hlui haushakna te zawng zawng chhawm duh lo chuan an tlan shan ta a; him takin lui ral leh lam chu an va kai ta a.

Then khat te erawh chuan an ram thil te chu an ui a, an tianshan phal lova, an chhawm chiam mai a; Chutia ruaka tlan ta mai chu a an ti em em a, an nui' shana Nu leh pa te'n chutia an fa te ruaka tlan ta te chu an hao va, "Fa nei' man kan nei lo teh e" ti hial in an de na, mashe chutia an ohhuak ta chu luilai an thlen veleh an bungrua a vang chuan au lawng a lo pil dawn ta a; an ram thar kaina tur chu an hmu phak tawh shi, mashe thleng thei dawn ta shi lovin, ramhlui thil te an ngainat avang chuan an boral dawn ta a; Lawng chu a pil ta ruai ruai ruai a, an in chhir leh an thlaphan' chu tu in nge hrilfiah zo thei ang le ? An bu. grua te an pai leh dawn lah chuan lawnga nghet tak a phuar a lo ni tawh shi a. Chutichuan an pil ta ruai ruai mai a ni.

Tin. ni china ram thar thleng ta te kha chuan kar lova inleh lo an han din leh lawk mai a, ram te chu an awm na ram hlui ai a tha zawk a lo ni a' eng kim thil thar tha tak tak, mawi tak an la hmuh ngai loh thil te an hmu a; an ram hlui aiin anlo hausha ta zawk

em em in, tawh a ti a in chu ram a, ram hka
chu tlem te pawhin ngat a tlem an nei ta hau lo mai
ani. Thil engkim an duh ang a piang nei' har tawh
hek lo. Chutichuan nuam takin an awm kum khua ta
ani.

Hem! te ho hi tu te nge ni? Tu dang an ni lova,
kormani ho lek hi kan lo ni. Luikam veilama ram chu
he khawvel hi a ni a, dinglam kam ram chu khawvel
thar, van ram ani. An lui kân kha thi'na ani. Tin,
sum leh pai, mi duh âm te'n chawm an tum kha he
khawvel nunna chi. mi ti lawmtu loh rilru ni. An
hukai tur khân an thil chawm te a lo ti' bo shak ang
in, he khawvel thil hi tuihna in a ti bo vek dawn ani:
Ropinate, mawinate, khawvel himna leh nwmshakua
to tuihna in a pil pu vek ang. Tin, ram thar an va
kai a thil thar vek an nei ang kha Van ram kaa thien'
hni chuan he khawvela awm lo thil thar tha zawk, hlu
zawk, mawi zawk kan nei ang. He khawvel hi ngai
tawh lovin nuam zawk leh him zawk êm êm in kan
lêng tawh ang. He khawvela thil pakhat man awm
tawh lovin thil thar kan la huat ngai lo eh hma nni
lo, rilru pawhin a ngaitan chhian zawh ngai to pawh
in kan nunna chatin a ni. Tawh a shak tawh in
vang

Tu in te...
in a shak bo p...
zawh ang.

NITIN CHAN CHIN TE:—

Lakhu pakhat a chuan he ti hian a ti a:—
Lakhu pakhat a chuan he ti hian a ti a:—

a, tuk tin in engma zia^h awm lovin a lo awm zel a m^h
 a. Tin, khua a lo thim zel chuan a lo khat leh vek
 thina. Chu chu tu zia^h nge? Mihring kuta zia^h em ni
 ang? Hnai love! Pathian kuta zia^h chu ani zawk. Ani
 leh eng chan chin nge ni ang? Sualna tin reng leh cha-
 pona tin reng leh feina te pawh a chuanga- Tin, hei h^h
 hriat a tul em em ani a; chu mi bu a in zia^h tawh phawt
 chu tih reh leh thei tawh lo ani a; hmuh pawh a hmu
 thei baw^h hek lo. Pathian chauh lo chuan tumah in
 an hmu thei lo. Tin, tuk tin in a thar a lo chhiak leh
 leh thina. I chan chin mawi lo taka, a zia^h loh nan
 fimkhur rawh, nimina i chan chin chuang pawh i ti
 dang lam thei lo ang bawkin, Naktuka pawh thu hmu
 a la ni fo ang. Chuvangin ngai tuah rawh.

Tin, hun a lo kiam zel avangin khêk thei te ani
 shi lova, zia^h lo thei ani baw^h hek lo. Chvangin eng
 lai pawh a imkhur a ngai em em mai. A chang chuan
 i hnung lama i lo mawi lo ani thei e, chu tia mawi lo
 taka i chuan tawh ang chuan i awm leh ani thei e.

Tin, he bu a bian zia^h loh thei lo thil 2 a awm.
 (1) Sual. (2) Tha, heng pahnih te hi an ni. He lekha-
 bu bi Pathian in mi zawng zawng chhia leh tha zia^hna
 leh nikinni a ti lan' tura chu ani. Pathian in kan thil
 tih chhia leh tha a buk vek dawn shi a. Shualna ti tam
 zawk kan nih chuan hrem hmuna kan kal ngei dawn
 shi a, chuvang chuan Hrem hmuna kan kal loh nan, ni
 tin a rawng bawlin leh rilru tha put tumin awm i tum
 hram ang u.

Kan thil tih chhia leh tha zawng zawng Pathian
 in min en tir huna thil sual lo ti tam zawk kan ni chu-
 an tunge tap lo thei anga, lungngai lo thei ang lei Chu-

HRIATTIRNA

Kumin September thla ni 7-9-1928 ni in, Mizo rama Mizoin, in thav chluah loh ranvulh lawmman hmuh nan a in entir skna a awm loh dawn a, chutichuan tu-pawh in hemi puaja ka zia ang hi hemi ni ngoi hian han entir sela, lawmman zia chluah ang hian an hmuh ang. Hemi nahi Thawhlehni a nih avangin, a tuka an thal entir dawrpui ah an zuar thei ang. Aizaw leh hre-thauh bitha ni zawng zawng in hre-thauh rawh hre-thauh tur chu Lamual ah a ni leh ang.

Pawl I Ranvulh.

	Rs.	Rs.
1. Vaimim ...	10. 5. 3.	18-0-0
2. Sebawng ...	10. 5. 3.	18-0-0
3. Sebawng pa ...	10. 5. 3.	18-0-0
4. Dawng puakphua ...	10. 5. 3.	18-0-0
5. Ar, arpui 2 leh arpa 1 ...	4. 3. 2.	9-0-0
6. Kel tilrèh ...	8. 5. 3.	16-0-0
7. Parva nupa ...	3. 2. 1.	6-0-0

Pawl II. Thlai.

1. Vaimim, buhtun leh bál khàikhâwm	5. 3. 2.	Rs. 10
2. Thlaifûr dang, bepui, bawkbâwn, hmarcha, purûn, fanghma, hma- zil, dawufawh leh a dang thlai- fûr awm apiang, Lamun khata khaikhâwm	3. 2. 1.	6
3. Kurtai	8. 6. 4.	18
4. Fô	2 1-8 -8-	4
5. Bô-hla		4
Thuh thei		4

8 3 28

AUGUST 1928

Am Cl 1/8/

Editor:- Karkhanga, Aijal.
 Chhuantu (Publisher):- The Assistant Superintendent
 N. Lushai Hills, Aijal.

A CHHUNGA THU AWM

			Phok
1.	Hriattirna	... ..	C. C. Jaques. 178.
2.	Hriattirna	... ..	C. C. Jaques. 185.
3.	Hriattirna	... ..	C. C. Jaques. 186.
4.	Ar	... ..	Pasena. ... 186.
5.	Tawungsih Thu	... ..	Sasua. ... 189.
6.	Thu Rem Din Fel	... ..	Suekgara. ... 192.
7.	Lasa Rama Sawrkar Lokat Tirb.	... ..	Pallana. ... 194.

PRINTED AT THE LOCH PRINTING PRESS ADAM

THE UNIVERSITY OF CHINA PRESS

CHINCHINBU

1900 1910 1920 1930

MAKING THE
THE AMERICAN
THE AMERICAN
THE AMERICAN

THE AMERICAN
THE AMERICAN
THE AMERICAN

Ka hian to a, tola hui ah kham a then cho ka
 ah chook tawh a, tuna hian them in ka han
 ka hian

Cherapponi

TUICK AWM DAN

Ho than te u. Taikuk ho awmhen. Ho
 ho a. Taikuk ho chu kum tin hien to chu
 ho a. Aamohui chu kum tin hien to chu
 tin mai hien jam tin ho ho na kum tin
 ho to an hien to chu kum tin hien to
 ho to. Ho to chu kum tin hien to
 ho chu kum tin hien to. Ho to chu kum
 tin hien to. Ho to chu kum tin hien to.

CHANCHIN BU

mai a, kum tin mai tam loh lai an nei hau lo mai. Tai
mai phai ah an awm a, an dam zia tlangsa a awm a
chuan hri pawh an sel zawk, an tawng pawh a mak hle.

Suakthuama, Koh.

Liankaia khua.

THU TIN RENG.

Ka thian te u, he ka thu zia hi ngua takin lo
ohhlar ang che u. Kum 1917 an khan lo en turin kan
kal a, chumi kan kalna a kan balhla vui hmuh chu a
mak zia mai chu amah chu kung khat chauh hi a ani a
a balhla saingho lo ohhuak pawh pakhat chauh hi an
bawk a,— a tumbû chu 64 ani a, mak kan ti em a
in ah kan hawn a, thlangra an kan mal vek a, daw
haub lovin 64 chu ani ngai mai. A balhla tut hi a tum
bû a a chagta ani hi, apio onah an ti hlawn a.

Tin, changel bawk, chumi tum vek chuan kan hman
leh a, a saingho seizia chu hlam hnih leh tangphel ani.
Hei pawh hi a mak bawk ani.

Tin, kau khua a Rochhingpui te nufa lo lam a feh
turin an kal a, chawh-hman atang chuan Tut chu a
lang thei a, chu Tut lang chu an zuk thlir a, chu tai
chu thing ler chen chen a sho pawng thur thur hri
an zuk hman a, enteh enteh an in ti hman chauh yar a
feh lei te mai a, an daw haub shi lova, mak kan
an hri am.

Tin, kau khua te Luangpawla'n su chuan a
kal a, an haw lam chu zurui chuang in tai hri
hri a, an hri hri chuan a shawisa te a, an hri
an hri hri hri lo hian kawng thlangan an hri
an hri hri hri hri. Luais chuan an hri hri hri

la ta a, an kudam chu a ropui zia mai chu, a len lah a
 neu zia pawh kan hre mang lova, Sap sipai siaktu hian
 hmun an nei theuh a, rawsawt tawh phawt chu engkim
 a awm a; tin, keini chuan ip hi kan keng theuhva hmun
 tisa mi 6 chu mi han sem a, vawi khata rawsawt htu
 chuan a han sawi a kan dawh a rang deuh deuh mai
 hian kan phe ta sun mai a, kil tina mi vah kaw pui ta
 mai a, a kudam chhung ah chuan keini ho chu bo thei
 hial na awm hi ani a, a ohhawng san lam chu ohhawng
 sarib lai hi a ni a; tin, engkim hmun a hrang in a awm
 a, kau vak kau vak a, kaa Motorcar chuan inohhung ah
 te mi sui lut zel a, mi sui lo sela chuan kan bo kan bo
 in ka in ring; tin, sa hmuna kan va kal leh a, sa chu a
 tam zia mai chu sa hmun chu in nisela hlam nga bial
 vel ni in ka ring; tin, chu tah chuan sa hi a khat. dul
 dul hian a in khai a, a ropui zia leh a that si leh a
 ohhunga thil awm ohin chu keini ang rawk chuan han
 hriat phak rual hi ani lo tawp mai ani. Tin, Rouen
 khua chu a ropui zia mai chu shuar ohbia ang mai ani
 a, a khir hian a khir tup mai ani e, shawi ngatna chu-
 chuan ka hre lo; tin, kau rawsawt lakna kudam kawt chu
 upa in Pawla kawt an shawi ang ni in ka ring, Motor-
 car hi chu a vak sut sut mai a, kalna pawh an in chuan
 mang lo ani, Motor leh hrui sut rela vangin ke ngaw
 chuan a kal theih manglo. Tin, chu mi kudam hna
 thawk te chu Indian Labour Corps bawh ani a an hmun
 chu Negro an tih hi abi awm e, an han zia chu bel mai
 chuan lai hian mit nei ta thei chutiang mai chu, an
 an thian kawt te lah chu sap hri an ni abi a, an
 an an leh zia chu an ngo hlei in an hang hian
 an an Rouen khua a chuan siipui a luang a mai.

Thim tak leh lawm takin Aijal tlanga in tawh khawm
leh kan beisei e.

In unsu Mizo tlangval hnathrawk ho singe tel ve;

Shena, No, 766. Gang No. 1.

28 Company.

LEHKHA THAWN.

France.

4th. February. 18.

Kan soram a duh tak te u,

Hmana 29 Lushai I. L. Company Thanghliaga Sai-
lo Headman pawl chanchin bik deuh ka han siak kha,
khawngaih tak a Tlangau bu enkawltu te'n a, an rem
thanghuan, an lo chhut a, in lo chhial hial tawh pawh
ka ring hle ani.

Tin, tuu an hian, an rem tihua beisei leh in, tlem
te han hriattir leh che u ka beisei. Tuu an chuan kan
lo hawn, te pawh a lo hui ta em em a, Sap ram pawh
hman December thia ai chuan a lo hui ta a, tunlai chu
an kai ni ho chu kan hlim ngawt mai in, hreh awm
kan ti fahran lo.

Tin, January 18 thia de ehho lam, a an chhung
sawag kha, kan awma lai pang vel an chuan, ni dang
tin thlawh-theihna ral a ti denh ani. Zan tin titheth
hian an lokal a, kan kiang vel a'n te chuan vawng
an thih dur dur mai thir a; kan kiang sakaw te leh
sakaw thakhat te pawh a khawh pawp bawh hawn
te tin, sawag fahreh atanga lokal sakaw hle chi
sakaw hle, hi tin a kothan dithak te na, kan kiang
sakaw an in, sakaw pawh a France saw a hi te Lal
te hawn sakaw hle, kan kiang sakaw hle, kan kiang sakaw hle.

"Tawngtaina chhangtu Pathian i nih avangin," Hla
pachhat in a tih kha.

L. Tawia, Ch. V. Asst Headman.

B. E. F. France.

Ungu duh tak te u.

Kan thu ziak hi khawngaih-takin min lo ngaihtlak sak ang che u:— France a kan kal tâk khan, Bombay a, tângin lawng ah kan chuang ta a. Nikhat kan cham tuk tlaitam dar 4 vel ah kan chhuak ta a, chuta chin-chu kan kal ta zel mai. Rei fê a lo nih in “Tlâng hmuh ka, onâk ta mange aw,” kan ti thin a; nimahsela kan hmu thei silova. Tin, sava te hi a lo leng thin a, “Chhei! khawmual kan hmu dawn ta e,” kan ti thin a; tin, sava chu tui chuga mi a loni shi a. Tin, chwalth-ni kar hnih lai a lo nih in thliarkar chu kan hmu ta tawk a, kan lawm ta êm êm a. Kan za chuan lawng ba thlar a chuan kan thliir ta huai huai mai a, chumi kan tiang hmuh chu Pathian in Mosia huena thu sawn a pekna tiang chu a lo ni a. Tin, chumi sinai tiang kan hmuh chuan Pu Buanga ka hrereng thin a, mia hnib thin avangin. Tin, chuta tanga kal zelin (Suey) an ah an lai lah chah chu kan thlang ta a, Nasse Kan a em em mai. Tin, a sau-zawng chu Tichiang kan ang tui lah an chu a pawh in a lianaawk thei. A miam sawnho mai 80 asi. Tin, chu khu a a kan kan kan kan kan kan chawl a. Chumi Suey

hi ang ma ni kan phian duh tak te leh unsu duh tak
 son a mi: jawngti sakna chu Pathian in a hlawhtlin
 ti sui tih kan briat a vangin kan lawm em em a,

"Jordan tuipui fawn vel mahshe,

Him takin ka kai ang," tih bla hi sap si-
 pai ho in kan han sha a. Tiu, Marsela chuan chawih-
 ni kan hah lai chu kan awm a, tin, Marsel hmun a
 chuan damdawi a in bual thianghim turin kan kal a.
 Thingpui sap in min hruai a chu chu Hringchara, mi a
 ni Marsel tuallai a chuan kan bo kan bo mai a an khwt
 thler ropui tak tak a te chuan kan kawi dum dum mai
 la. Tin, a nakina chuan kan in buaina tur damdawi in
 chu kan thlang ta a, tin, damdawi chuan kan in haw
 sa, kan hawng leh ta mai a. Tin, kan hawn kan
 pawh chuan kan bo leh ta bawka kan sap sipain trame
 captain a han hrilh la, tin, trame captain chuan trame
 chu thirhruai in a han bia minit 5 emaw kan nghaka
 trame chu a lo thlang ta mai a, tah chuan kan chuang
 ta a rei lo te a kan awm na hmun chu kan thlang ta
 ngahla. Tin, an khaw hmun te chu kan Mizo ramu kan
 han ngaih thuah ang pawh ani lova ropui ni pawh
 kan ring mang lawng e. Kan kal na sawng sawng te
 chu mei 4 lai a ni a chu chu in riak tih thei sui. A
 ohhawng te chu shawni lai te ani a, ohlap saw si
 chu thingpawhin a chen mang loyang. Tin, hawng
 kal tin kham leh kham in kare kal ang mai a
 ngahk reng reng a haw thei lo ani minging orawh
 an kan em em mai. Kan Mizo ramu dawnpui ang
 kan kan hah. Tin, mite an in sui suk suk mai a.
 hawng thei te hi kan hah sui bawka bang ta a
 hawng thei kan a sawng pawh a hawng thei sawng

mai. Tin, chung kaw-thio a kan kai lai to chuan hui
kai a chuan mien lei mihing ang takin an ding kang
mai a, sap hmerchia nen hian thumou reng hi an a.
An hmoi topawh a tha sawk man in a lang. Vawhant
phal chu mihing emaw kan ti a, a loun em aia va
say to cha an thil stam leh an chanchin to kan hui
chuan an lo ropui em em kan ti thei a. Mihing kan
thi roai loh ni awm tak to hi an ti thei a, an lo
mak hui a. Hmālai a Dāniala manga "Ma angin chian
an thlawk ang," an tih hi sap ho ta a loun bik em mai.

Kan awm hman ah chuan thlawthethua hi nua
hian an thlawk mai thin an, a thia pawh chu pait an
a a chaw ngawt mai a, dar kar khat a pawh mei 60 a
chawk thei, a thlawk ri pawh chu kawihawk thlawk
ang mai hi an, a sei awng pawh chu hiam ruk an.
Van chin a pawh leug mahshela a ri a la hriat thein
to mai a, tin, schming chu aropuin an. Aw le, lawh
lawh shela— Heng Martell to mah hi ropui kan ti a
London to chu eng ang takin ropui ang maw? Tin, Ma
martell a nga min jawngai sakna awangin France hman
a chaw tiang takin kan awm a kan jawm em em mai.
Tin, leh jawm taka kan Miro rama kan in hman leh
chaw jawngai lawm to ang u. Kan Miro rama kan in
hman kan nan Pethen in mai min sawa tak sawk sha.
Khat in anu, France kan a kan.

Marchhama, Thawh

THUFINGLAWI

Thawh Thawh, Thawh Thawh, Thawh Thawh

Thawh Thawh, Thawh Thawh, Thawh Thawh

Thawh Thawh, Thawh Thawh, Thawh Thawh

- chhu a theinghlh.
- 1 Mipa-in a nula ngaih zawng chu neih a tum hrām a,
nula-in a pasal neih chu ngaih-zawn' a tum hrāma.
- 2 Hmeichhia a che a ran' zawh job leh mak thu-ohhe
shawin a kai hma mai ani.
- 3 Mipa in a thil tih dik loh a briat hmasak ber chu
a nupui neih dik lo ani.
- 4 Mipa leh hmeichhia pindan ohunga thu shawi tarin
an lut dun ani lo va, miin an shawi turin an lut
dun ani zawk e.
- 5 Hmae ohia-in a hmeichhiat pui "Hmeltha" ti a a
tak chu tha a tih loh vang ani zawk e.
- 6 Hmeichhia-in mipa a duh a tha a tih zawh poh leh
mipa nih a chak lo zawk ani.
- 7 Thet rah chu a hmin hma-in a thur a; hmeichhia
chu a hmin hma-in a tui zawk; a hmin lutuk erawh
chu a tui lo zawk ve ve.
- 8 Mipa-in hmeichhia hi mi thianghlīm ni shela an ti:
misual a an shiam-in an hlim cawn avangin; hmei-
chia erawhohuan mipa hi misual ni she an ti: mi-
thianghlīm a an giam theih dawn avangin.
- 9 Mipa in hmeichhia an ngaihna tum thum chauh a
zawn. A naupan lai-in a nu a tan a duh a, a tiang-
ral hun in a nupui a tan a duh, a tar hun in a en-
kawin a tan a duh.
- 10 Mipa in nula a ngaih sawn visu chuan an nui nui
in in a thar na zawk thin.
- 11 Hmeichhia in mipa suala a am lut an lewa a hrām
an an zawk.

R. DeLancey
April

...man mi 2 lungin tang tianbo tum te chu a
...ni neim hming Police Constable (man mi)
...Cleyer Sap ram (England) a awm ani.

...chanchin nawi xiak tur a tam em em; niahshela
...hian hun remohang kan neih loh avangin pawl ka
...em, he obanchin hi (Daily mirror) Sap chachin
...ani.

Havildar

Lalhema,

M. E. Force "D"

BEISHEI NA DIK LO:—

...hi a tawi sawng leh mawl tak; mi naran
...thet sia turin ka siak; ohutichuan mi tam tak te'n
...sia fel leh tha, beishaina dik, an lo hriat uan ani

...sawng sawng in beishaina kan nei theuh, ama-
...huan beishaina dik leh dik lo a awm ani, he khaw
...a hian hna thawh dan hrang tam tak a awm sawi
...ni lo. Am thesawh chu bung thum lian pui pui
...sham thei.

...Sawker hna thawh. (2) Lo neih (hlo hriat
...). (3) Sum dawn Dawkrat hna thawh; hong
...hna thawh tu te sawng sawng hian, hlawn (chaw
...hna vek theuh ani; miahshela, mi tam tak
...dawn sawk an hmu a chung a pawh thei
...an in in beishai te lo thin. Hei hi beishai
...to an mihon khat te Sawker thna rang
...an thei khat thin te ai a an va hup
...pawh phawn chuan hian te hual shai
...a hmu a far in em em bik em em

min e a thawt ang, Sawkar pawhin ka duh ang in
 mia tih shak zel dawn ta hial emaw ti in mi tak in
 beishema an lei fo thia, hnai love! beishoi duh haui
 shuh, i hlawh tawh i hmu tawh a chunga, thil enge i
 la beishoi tur chu lo, tin, a chu lo reng a pawh, kan
 Mizo hmu hian lei lu a pawh love. Amherawhchu
 thit te tik te, ar pakhat emaw chawhne tlemte dere,
 man tur emaw bik an va peka thil dang tam tak dil a
 a let sawn tak ebhuah mi na ran in an beishoi bawh
 thin a shin. Her pawh hi beishaina dik lo leh sual a
 ni, thil engpawh i duh thu a mi i pok kha a hu tawh
 pawh lak ebhuah leh kher i tum tur ani love, hei hi at
 vang leh thil zahthlak ani tih hrereng ang che, chu ai
 chuan i pok loh tawp pawh a tha zawk ani; chutichuan
 fakna leh thian tha pawh i ni thei zawk mah-na.

Amah-egawh-chu hlawh tawh kan hmu bawh e, tiin
 tupawh in a hnathawh thlah dah in ngaih sâk lo shela,
 a hlawh tawh pawh kha a hmu tur ani lo vanga, ngun
 tak a, tha tak a in tih pawh in, kan tihtur reng kan
 thawh chauh ani tih hro rawh u. Pathian lehkhabin in
 "Mitin a hnathawh ang zel a rullh in a awm ang," a ti
 ngauawh sawrkar pawh in, mi eng emawzat hna thawh
 tha te chu, karsâna leh chawimawina tungka pui an
 po tawh ashin, tupawh mahni haa a fel tak a thawktu
 chuan, rullhna lawm-man lak luih ni haui tovin a hmu
 zawk dawn anih chu.

Havildar,

Lalhêma

8 A. B. Corps.

A man kum khai
cheng 1/ chauh
101

PRINTED AT THE LOCH PRINTING PRESS, ADAL.

1	Tangka hman' lova dah mu mi a that loh zin.	
	German lam tanpu am	Baw Sap
2	France rama kal lo naw lawmna thu.	Laungung
3	France ram	.. Kaba
4	Chhuanvawia leh Ihanungum neih na thu	Makthung
5	Vawk no piang mak thu. . . .	Darna
6	Jerusalom chhiat thu A. D. 70. . . .	Ihanga
	Mi rethes tan a thawh lawm. . . .	Zulu

TANGKA HMAN' LOVA DAH MAI MAI A THAI

LOH ZIA, GERMAN LAM TANBUI ANA

Tuna hian India ram maitin-in. "He indona ngam tur hian engtinng'e ka tappui theih aug?" tih kan ngathawh theuh tur ani a. Tuna kan India sipaite'n Sap ho sing a ram tin a, hrai tak leh thawngai takin ral an kap a. Kan India mi hna thawk pawlte'n ram tina thawngai takin an bei a. Tuna English sipaite, Franch sipaite, Amerika sipaite leh India sipaite'n kan India ram hi an veng tlata. Keimani leh kan nupai fanate ti rethei tur kan hmelma te kha an dang tlata. Mi sawng sawngte ral kap tur leh a hmanu hnathawk turin kal thei ani lo; nimahshela mitin in kan sipai ral kap te hi hawng ong a emay tel in kan tappui thei theuh tur ani. Tuna indon dan hian ngam sawk turin sipaite chawh hi an tappu kal ani lova, mi sawng sawng an tangkai thei theuh a ni. Tuna kan sipai ralkap te hi silaite, silaima te, ci turte leh kawa leh puante pek an ngai a, chung sawng sawng dhu in a mite'n kan ngathawh thei theuh a ni, chung kawng ngathawh dhu lova leh a daktu ni sawkto hi kan hmelma German ho leh an tanpuite lama tang an ni ani. Tamah in kan sipai mi veng bintuka bi chawh tur lam leh a dal lama thei tih kan dah lo thawk anai.

Fin, tam ngathawh thei, tangka hman' lova thawngai ohlunga dah mai mai te, lei a phum ho mai mai te tih thi a leh pantuna te ohhor mat mai hian anawh thei an ram leh hman chunga thi neaha tak an. Mi kan hmelma tan an tangkai sawk an am ani. Chawh sawk to dah ho mai mai thei, kan Sawkar hian veng thei turin tangkai ram hi tak mi an lo thei.

lo ni ang a. Kan bunte, kan puante, kan chite leh eng-
kim kan thawh ohhuah hi tangkarua lei nan a kal zo
anga, mi ram a a lut zo anga, kan rama thil a lo to
em em anga, kan ram a lo pachhe sawt em em ang.
Indona a tan hian silai mu ai mahin tangka a chak zawk
ah theih ani. Tangka kan phum bo hi ral kah nan a
thil tangkai ber phum bo kan ni o.

Tuna India mite'n tangka hman' lova kan dah mai
mai avangin kan Sawrkarin Amerika ram a tangin tang-
karua tangka a ohher tur tam tak an lo lei ta a. Kan
sipai ral kap turte, kan lo thlo turte leh kan chi sheh
lai ohhuaktu turte mi tam tak tangkarua lai ohhuak
turin an lo tul ta zawk a, kan chi sheh tur phurhna tur
te, kan puan shin tur leh kan thil duk engkim phurh
na tur rel leh meilawngte chu tangkarua phur-in an lo
tul ta ohhen zawk a; ohuvangin kan ram a hian hman
lai ai-in a leh hnih-in a lo to ta a; chi sheh tur pawh
kan hmu' zo ta lova. Tuna chutia ti lovin, kan tangka
te hi dah mai mai ai-in, a boral blauh-awm tawp shi lo-
vin Sawrkar hnena puk tir zawk ila, kan tan a tha
zawk em em shi a, tuna tu pawh-in "Ka dah rei thei
lovang," a tih leh dak in a dah shela, a duh hun a-
pangin a la ohhuak leh thei shi a, "Ka dah rei thei
ang," a tih leh, Warboud lei shela, a hlawk em em shi
a. Tangka kan vawn bo mai mai ohuan, tangkarua
ram ata lei nan kan engkim a kal zo anga, kan ram a
em em em ang.

Hman dang te aini tuna India rama tangka tak hi
ram in hman tam zawk em em ani. Ram dang ohuan
hi tangka tak te chu Sawrkar an puktira, Sawrkar
an hman a tangka lei takin an hman a, an rama

an lekha tangka ngawt an hmanga, kan ram ata thil an
thiar lut-duak duak a, kan ram a lo pashhe telh telh
a, anoi ram a lo hausha telh telh ani. Tuna tangka kan
lo yawn'bo avangin, kan duhzawng thil ngaihtuahna
tur zawng zwung kha Sawrkarin tangkaius ngaihtuah nan
an hmang zova, kan ram a lo hreh-awm sawk ani. Tang-
ka vawng bo mai mai lovin, Sawrkar pūk tir ila, Sawr-
karin kan damdawi tur emaw, kan puan shin tur emaw,
kan phi sheh tur emaw ngaihtuah nan thiam takin hmang
sheha, kan tan a lo nuam sawk em em ang anga, nakin
a Sawrkarin kan tangka a pung nen min pek kir leh
huna kan tan a h'awk em em hawk anga.

Uhtichuan tangka vawng bo mai mai te hian an
mahni chungu leh an nupui fanau chungu leh an ram
leh hnat chungu thil dik lo tek an ti ani tih i hre
sheh tawh ang u.

Sd. H. A. C. Colquhoun,

Bawr-sap,

Superintendent,

Lushai Hills.

FRANCE RAMA KAL LÖ HAW LAWMA THU.

Ka thian te u ka thu shih hi khawngaih tak in lo
opliar ang che u. Tun a kan ngan duh tek te leh
kan thian duh tek te thi tur thuk lai a kan ngai kha
Pethian zara hlim tlang tak leh lawm tlang taka kan
in hmu leh hi a lawm awm em em mai a. Ka thian
te u nang ni angiang in in-lawm dan? Kai ni kan
kha an in thian ni a kan hmanh dan chu, a kha in
awm ni kan kha Pethiar tha swi lo te chuan an te
an nei zawng spiang in an in hmanh a

ei tur te a tam êm êm a, a nuam êm êm mai a. Tin, Pathian thu awi crawh chuan engmah in hmuahna kan nei ve lova, mi tlem te leh mirethei hlir kan ni avang in. Tin, Pathian tangui in lawm thu sawi turin kawt chhuah an kan lo in khawm a, lawm na entir nan pu-an sâr (flag) khuang nen kan lo hmuak ve a. Tin, Pathian thu awi chu pakhat chauh ani a, mi dang te chu awi lo hlir an ni a, Nimahshela zu te pawh rui lo tak in an rawn in ti finkhura kan lo hmuah tur an hriat avangin an lawm der êm êm mai a.

Tin, kei ni lam chuan lawm thu kan hotu tihko Hrange'n thu a shawi a; tin, kan thian te ho pawh chuan an hotu Liankhuma'n lawm thu a shawi ve leh a. Tin, mi pakhat Zablira'n a tawngtai a ti chuan chihai kan in buk te a. Hemi ni hian kan lawm êm êm mai a kan lawm na thu Pathian pawhin mi lawm pui in kan ring. Tin, in thlen' hau a lawm na ran tal zat a kal chhung te hlir.

Sial.		Vaawk.		Kel.
Liankhuma	1	Sila	1	Sailova 1
Telaha	1	Vanchhunga	1	Keichhuna 1
Khuma	1	Hualsailova	1	Thawmliana 1
		Redeia	1	Phira 1
		Sailova	1	Huala 1
		Suka	1	
		Keichhuna	2	
		Patlala	1	
		Thangvela	1	
		Dara	1	
		Thawmlana	2	
		Chawnga	1	

dan leh an khawsak dan te leh an chaw ei dan te chu heng lai a Sap ang mai an ni. Tin, French ho hi chu mingo an ni chung pawh in mihang Africa mi te, India mi te an hmusit ve lova; anmahni chi te ang bawkin an be tha in an zah der thei em em a, Africa rama ram lak tlém tē an nei ve a, mihang sipai an nei ve bawka, chu mi hang te chu hmel chhe pui pui lu. theu re ru, hmui lip tiar tuar an ni a; nimahsela French ho chuan anmahni sipai te hlawh zat ang an pea, rawsawt pawh thuhmuin an hmuh tir a. Hmun khata chaw an ei pui a, hmun khata an mu hova; tin, an rama mi hang te leh anmahni chipui ngei chunga thu hmun in tumah fau chu- ang lovin ro an rel aui.

Tin, keini ho kan zuk thlen' tih chuan mihang an hmusit lo tih te kan la hre silova, an hmel that zia leh keini hmel ohliat zia kan ngaihtuah in an in ah te va leng ila biak pawh min be duh lovang tih kan ringa; nimahsela kan va len' chuan "Thahval chibai" an lo ti a, thutthleng te chu min lo pe thuai thnai a, keini lah chu an jawng kan hre si lova; amaherawhohu Sap (English) jawng an hriat chhun an thawh a, a changin kei ni'n kut te in kan zai zir a, an nula te chuan thu shawi tur te an hre huem thei hle mai. Sap dana chu- an thlangval te lo leng shela, nula ngawirenga an aym a, jawngna an hriat loh chuan "Mi a" ti in an ngaih avangin; nula in an tleirawl tih in jawngna tur hriat hi an zir thin aui. Tin, Mizo chu khual hla taka mi te va hmu ila, kan in biak pawhna hmase ber chu "In dam thlang em?" tih leh "In thlawhma a tha em?" tih hi a ni a, nimahsela French ho nena kan in biakna ber chu, "Kum eng zat nge i nih?" tih leh "Nupui i nei tawh

em?" tih hi eni ber.

Tin, French ho hi thil an thiam hie a lekha pawh an siak thiam em em a; an pitar te pawh lekha siak mawi a chuan kan thuk thei hauh lo. Thil engkim a, ohhe lam a pawh, tha lama pawh "BER" tih theih an ni.

Tin, French ho chauh pawh ni lovin Sap (English) ho pawh in mi an biakin "I hming eng nge ni? I hlawh eng sat nge?" tih leh; "Khawi i ram atanga lokal nge i nih?" tih hi a mamawh chauh va tih loh chu mi tumah an sawt phung phung ngai hek lo. Tin, French ti ngval pakhat tha ka ti chu tuna kan lo hawn tum bian "Marseilles France ram khawpui pahniha hi kan rawn tiawh a, khaw ropui tak leh mawi taka ni a, chu mi khaw chira chuan ni thum lai kan ohama, kan awm-na hmuu hming chu "Les Olive" an ti a, tin vawi khat chu Marseilles khaw ohhunga ka va lenga thui deuh mat kawng ka hova, kawt-thiêra ka kal te chuan, in a ropui avang leh a shân avangin khâm kara kal ang mai ka ni a, in pang leh van ngawt ka hmu mai mai a; French tiangval pakhat Sap tawng tiêm te a thiam a, ka mangan tawh vei nen chuan mi hrui ta a, kan bah vâ vâ hie a, a kawnga hlat avangin; tin, nakin a chuan "Ka tan i bah em em a, kei pawh ka lawm em em mai," ti in coffee lei shak ka tuma; nimahahela ani chubn, "Nang sawng mi khual i nih hi; chavângin kei ma'n coffee man a tan pawisaka pe haw ang," a ti a; amah chuan a lei te sawh a; tin, kei chuan lawm man a haw a ni dawp ti ti ka in ring a, lawm mana Franc a haw 1/11/0 hu ani pek ka tum a, a la dah lo a haw "Salvation. Army i ni a lo?" ka ti a. A

ni chuan "Ni lo, Roman Catholic ka ni" a ti a.

Tin, Marselles khua a tângin kan ohhuak ta a, Port-said khua ah ni sarih kan awm a ohu khua ohu France ram ngaihtuahin a hrehawm ngawt mai; ni a sa viau mai a, vaivut a tam êm êm bawka, ohumi khua a chuan ehitiu an awm bawka, English te, (Sap) French mi te, Spain mi te, Portugues mi te, Italy mi te, Grik mi te, Russia mi te, Turk mi te Arab mi te, Juda mi te, Ass-urian mi te Egyptian mi te, Negro hmui ohhah te, Negro lu theu mi te, Zuloo mi te an awm a, ohung ohu tawng hrang te an ni theuh shi a.

Tuna France rama kal hi Company dăng hotu te dang ohu ka hre hlei lova; amaherawhchu kan Company 29na a kan hotu te ohu an tha in an fel hle a, ho te thu nan dan an thiam êm êm a, anmahni Pathian ring lo nimahsela rorêl dân an thiam hlê ani. Tin, kan Mizo kuli ho ohu tlâwm an ngâi thei êm êm a, vai ho kuli te erawh chu an hmêl leh an nungchanga kan en in tlâwm ngaihna hmel pu in kan hmu lo, an tuar zuau vin an tap zing-êm êm ani.

Tin, Sap dân mawi then khat kan Mizo ho hian la ila, kan Mizo hnam hi kau mawi shawt in ka ring ani, a zawng a za chuan kan thiam na leh kan finna in a tlin' lo tawp aaga; nimahshela kan tum ohu-an then khat ohu kan tan zir theih a awm.

Zun leh ek thiar kawng a hian mi hmuh lo lai hun hi zawng hram thei ila, mawina pakhat zir harsha lo pawl ani. France rama hian India mi chi tam tak kan ka a nimahsela Mizo ho tluka hming tha pu an awm lo a shuvangin India rama hian Mizo hi tlawngal thei hnam kan ni ka ring ani.

Taus hian French ho to talhua hia them-in ka's star a, Sol-
fa thiamte'n an zir theih nian, a Solfa nen ka'n star a ni:—

MARSEL HLA.

1. Ye sons of France a rise to glo ry hark hark what
2. Oh sac red love of home and coun try breath in our

voe cea bid you rise your ty rant deed are told in
sons Thine our pure flame oh li ber ty can bar con

sto ry, be hold their standard o'er you flies behold their
fine Thee can wheep thy no ble spi rit tame can wheep thy

stan dard o'er you flies shall you your countrys wrongs un
do ble spi rit tame be neath our flags may all con

ceed ding be hold that fierce that hire ling band lay
tend der for thier arm tri um phant to wield be

waste and de so late our land while peace and liberty
there for them as sower and shield and the world will bless our

lie blee ding	To arms	to arms ye brave
de fen der		
		to arm ye

in firm	bat te lion stand	March on march on

bat te lion stand		

shall		

ONHGANVAWRA LEH THAM-NEURI IN-NEIH NA THUO

THAM-NEURI "Khamlana Luoglong lah fawu" lah
ONHGANVAWRA leh in-neih ni a, mipa lam-in-man an
pik leh Hmeichhefiamin an thuan chin he hunaia hian
kin siak. He mikan siak na yangin he lakha phaban
thu chuang sawng ah thu nghet arust in a lo sawn ap.

MIPAN LAWVIN THAM LATANA SANPHET Thipha hrui
khat a man tangka 60. Thimat thil thal 12 a man tang-
ka 90. Matkhat a man tangka 40. SHAT (Mipo) a
man tangka 100. Thival hrui khat a man tangka 4.
Tangka 12 (Sepat) (sehring) upakhat a man tangka
40. Sepat 2 (khat) upakhat chur duh hun hunaia
thoi tar a ni, a man tangka 80. A man tangka 584/0/0.

HMEICHHE THUAM. Thipha (a fathgei 16, a kam 16
a, kam 3, leh a hawa per 2) a man cheng 1,000/0/0.
"He fathgei man kan siak hi, dannerana sawi fahna cha-
uh ani a, hral ral ah chuan a leh bnh pawh a phal a
ni 10" leh ani a THAM-NEURI thum huan khata thil sawn
a fathgei 2 non sawn cheng 300/0/0. Thival hrui 7
man cheng 20 thoi hui 17 man cheng 140. Thival
hrui 6 man cheng 10 thoi hui thum man cheng 30.
Thival hrui 2 non sawn tak tak 2 non pawl thi tek in a
thoi hui 20 man cheng 30/0/0. Rangkachak sungbun 1
a man cheng 25/0/0. Puanlan tak 54 a man cheng 54
Betingham (thoi) 1 a man cheng 8 Puanchei 7 cheng
5 man thoi a vai in cheng 35 Puan nani 7 a man
thoi a vai in cheng 22 Puan dang lam 4

	Re. A. P.		Re. A. A.
Kaww thachawp 1	2 0 0	Tangka fian 1	1 0 0
Maww duang	3 0 0	Thingpui no 1	1 0 0
Senteloh duang	4 0 0	Ting duang 48	48 0 0
Hial thiong 1	1 0 0	Thal 11	44 0 0
Kamir lom 1	6 0 0	Darbelpui	40 0 0
Ngon berba 3	3 0 0	Tangka fai	100 0 0
Dar no (ngon) 2	2 0 0	Thanthuama thawh	
Ehank bai 1	2 0 0		20 0 0
Salkhop ngon 2	4 0 0	Chawtawh var leh no	
Eksukhal 4 1	1 0 0	3	12 0 0
Berba 3	2 0 0	Sobawng pui 1	40 0 0
Aluminium No. 1	1 0 0	Hrangkung'a'n tangka	
Tangka hual thier			4 0 0
2	2 0 0		

A val-in Re. 1967 0 0

LAWINA.

Sial 1	50 0 0	Vawkpa 1	10 0 0
Sobawng 2	27 0 0	Vawkpui 6	30 0 0

Lawina sawng sawng belkhawm in Re. 117 0 0

Lawina leh hmelehhe thum belkhawm in Re. 2084 0 0

Makthanga.

VAWK NO PIANG MAK THU.

Kathing to a.

Ka Kathing hi ngun takia lo Kathing ong aha
 a. Kathing a hian kan vawg vawh in no a Kathing a
 no Kathing phis in a Kathing a a Kathing lo Kathing a
 Kathing a Kathing a Kathing a Kathing a Kathing a Kathing a

parut ani; a beng chu pali ani a, a mit chu pali bawh
ani a, a mit huai a a beng a awm a, "hetiang a, thil
mak reng reng kan la hmu ngai lo" an ti huai huai mai
a; a mak an ti em em mai; tin, a vawkpui pawh chu a
zan a chuan sakei in a sheh ta mai a a mak kan ti
em em mai.

In thian,

Darneia.

Zalala khua. 23/6/13.

JERUSALEM CHHIAT THU A. D. 70.

Isua hian vawi tam tak Juda te zing a a lokal leh
na tur leh Jerusalem chhiat tur shawi fo mahshela an
awi duh hauh lo. An ngai tha duh ngai hek lo. A-
maherawhohu an ngaih duh loh avangin Isua'n a thil
tih tur a thuh duh ngai lo, an swi loh lai takin, leh
ba khawvel suai a sam tak a an awm lai takin an
Jerusalem engmah tih chhiat cheih tur ni a an rin ngai
loh Pathianin Rom sipai ho hmanin a rawn ti ehhe ta
vak mai a, chutiekuan an biak in hian, Lal Heroda
lian a'n a shak te chu a mawina sawng zawng nen tih
chhiat vekh a lo awm ta. Chu chu Isua thih a chin
kam 40 April tala tak a a ni. Lir nasha takin a lo
ngiang a, kuth repui tak tak te chu a lo chim a. Oh
releh an rai. Rom sipai ho chuan an lo khat ta phut
mai a. Natsah pate chuan an fa duh em em te chu
hian leh kawkwi duh mah shela eng tin mah an tih thoi
ta lo, an fa duh em em te kha Rom sipai ho chuan an
mah hman reng a te khan daih hriam in an ohhun vak
mai a, a pui a peng in tumah reng sah leh shorh
mah hman in an agheisa ta vak mai a ni, pumpeth
mah shela an pumpeth hman ta lo, a tlat tak

thawh lawm kan lo shiama, kan thian te then khat obu-
an lawm ngai takin an lo thawh ta hlawm a. A thi
a an leh pa obu an lawm em em a, a a hnua a thawh-
ta ta hming ka ziaik a.

	Rs. A. P.		Rs. A. P.
1 Thanghianga		17 Thanchhunga	0 4 0
Headman	4 0 0	18 Hrangbawia	0 4 0
2 Samkunga	1 0 0	19 Lalnghenga	0 2 0
3 Zathmanga	1 0 0	20 Manga	0 4 0
4 Lalvela	1 0 0	21 Lai	0 2 6
5 Lalbanga	1 0 0	22 Chhura	0 4 0
6 Thangchina	1 0 0	23 Rothanga	0 8 0
7 Hualtlana	1 0 0	24 Hangtea	0 4 0
8 Saingena	0 2 0	25 Lukawla	0 8 0
9 Hmartawna	0 8 0	26 Lianchana	0 4 0
10 Salohhunga	0 2 0	27 Biala	... ..
11 Shena	0 2 0	28 Hranghrima	0 1 0
12 Thangpianga	0 2 0	29 Huata	0 4 0
13 Shena	0 2 0	30 Thatchianga	0 2 0
14 Kawrkama	0 2 0	31 Ohawnga	0 8 0
15 Kapunga	0 4 0	32 Thangthula	0 1 0
16 Manliana	0 4 0	33 Lama	0 2 0

Totol. 15 10 6

Thawh lawmna hi kan Zo ram a hian kan la ngai
lu mang lova, tu te pawh in lo ngaihtuah ula, kei
lawmna sangkal em em leh tha em em in ka ring ani.
thawh ta te'o su no khat leh sikret zial khat emaw
a an hnua' tur kha, thawh khawm obu an mi rethoi
thawh obu an ohhungin kum khat tam a an lo nun'

pui thei hial a, kan thingtlang ram a hian kum khua in
lo ching thei ila, dan mawi tak ni in ka ring a ni.
Kan thian pakhat Biala chhuungte melveng a mi hian a
thawh ve duh lo a mi hei zawng zinga hian tlawm ngai
lo ber ani e kan ti.

Zahula,

Sailo.

Champhai,

7/8/1918.

State Library.

Aizawl

Acce

Date

Sup.

Price

SAWRKAR SUM BA HO KHAW LALTE ZAWNG

ZAWNG HRIATTIRNA

Kaminah hian thlawhna a tha deuh fe na chungin tam laia Lal ho an khuate nena Sawrkar sum pukthe ho khan an rul lo ti ka lo hria a.

Sawrkarin a tanpuite tan hei hi thil mawi lo tak mai a ni. Tu khua mah ngaidam an ni ang ti th thu a awm lova, chuangvin an sum bat hi an lo rulh theih loh chuan hming chhiatna nasa tak an nei dawn a ni a, an ramte pawh ram dang Lal an sum bat rulh sak duhtute inenah pek sak hial pawh a ni thei ang.

Chuangvin sum ba rei lutukthe rulh theihnazia hi ngaituah a tul a ni.

Aijal a Sawrkar Contractor ina bulfai dah khawm-na ah bulfai mound khatah cheng 5 zelin a lo lei ang.

Hemi thu hi February ni 15-1932 ah ka ennawn leh ang a, an sum bat pek hun tawh, lo la pelo reng te khua chu nasa taka ngaituah an ni ang.

C. H. Bell,

Dated Aijal
The 14th January 1932.
Superintendent
Lushai Hills.

BÁWKA P. W. D. ZIAKTU LUNGLEH

Kan thianpa Bawka thih thu Chanchinbu a kan

han-sawi kha, a nupui leh a fate panga a thihsan chu

Aijal ah an lo pém phei leh na a, tanpuina thawh-

sum sum a lo ni a. Hemi hnuia ziahte hian an lo,

han a a wain tangka 29-6-0 a lo tling a, a lawm-

the mai a ni.

1.	Babu R. C. Das Supervisor	3	0	0
2.	Babu A. K. Sen Gupta Head Clerk	2	0	0
3.	Ratneswar Barua S. I.	1	0	0
4.	R. C. Domai A. S. I.	0	6	0
5.	Babu S. C. Dam P. W. D.	0	8	0
6.	Babu D. C. De P. W. D.	0	8	0
7.	Babu D. C. Dhar P. W. D.	0	8	0
8.	Ahmed ali Dewan Overseer	1	0	0
9.	Babu R. C. Deb S. O.	0	8	0
10.	Babu P. C. Bhattacharjee S. O.	0	8	0
11.	Makthanga	2	0	0
12.	Thanga	2	0	0
13.	Zotawnga	1	8	0
14.	Hmara	1	0	0
15.	Lianboka	1	0	0
16.	Lianhuna B. A.	1	0	0
17.	Staka	1	0	0
18.	Zialunga	1	0	0
19.	Rualkhuma	1	0	0
20.	Kallua B. A.	1	0	0
21.	Saikhuna	1	0	0
22.	Tunga C. I.	1	0	0
23.	Vaia D. R.	1	0	0
24.	Lianthuama	0	8	0
25.	Chalthianva	0	8	0
26.	Chhunruna	0	8	0
27.	Hrangdawla C. I.	0	8	0
28.	Rualkhuma S. O.	2	0	0
Total				29 6 0